

GRABA DE A IGNORA MODELELE CARE NE-AR PUTEA RUȘINA

Recitesc în liniștea casei din pusta Țării Banatului, „Desculțul” lui Zaharia Stancu, cel din 1966, în bună măsură altul decât cel din toamna anului 1948, dată când a văzut pentru prima oară lumina tiparului. Ajung la anul răscoalei pe care personajele cărții o numesc „revoluție”. *S-a întors a lui Jigania în goana mare, să plesnească sub el calul, mai multe nu. A străbătut satul urlând cât îl țineau puterile:*

- La revoluție, măăăăă, la revoluție!

Ne aflăm în România de după Cuza, cel care, votat de Adunarea Electivă a reformat instituțiile, structurile și mentalitățile medievale ale celor două Principate, lăsând la plecare sa bazele fundamentale ale unui stat modern. Ne aflăm în România regelui Carol I și a partidelor așa-zis istorice, care, resuscitate după o altă răscoală însângerată, cea din 1989, au devenit chiar... naționale! Dacă până în 1907 în inima obidiților răzvrătiți au tras străinii, începând din acel an, românii au ucis români. Și au ucis cu mai multă

ură și încrâncenare decât au făcut-o până la ei asupra străinii. Pentru acei nefericiți, mulți în cămașă și izmene cu picioarele goale – în plină iarnă – a pregătit Carol I, la sugestia politicianilor români, Fortul nr. 13, Jilava, aflat la zece metri sub nivelul solului. Peste 38 de ani, același Fort 13 îi „găzduia” pe politicienii care au supraviețuit celor uciși. Și tot la îndemnul politicianilor români din acea vreme, cărora genocidul pus la cale de dânsii nu le-a smuls nicio tresărire de conștiință, regele străin mulțumește printr-un Ordin către Armată, „cu inima caldă”, ofițerilor, pentru că au răspuns „chemării” sale atunci când fusese amenințată „ființa” scumpei noastre țări”. Unul din ofițerii căruia i s-a mulțumit că a deschis focul în „desculți” a fost românul Ion Antonescu. Detașamentul regimentului 1 Roșiori a deschis focul la Galați la comanda sa. Peste puțini ani, fiii celor uciși îl împușcau pe el. Ce istorie ciudată are țara asta...

Pentru a justifica crima, autoritățile acelor

vremi susțineau că țărani intenționau să devasteze instituțiile publice.

Peste 82 de ani, un alt ucigaș își motiva asemenea faptele în încercarea de a înăbuși o altă răzvrătire socială. Tot român, ucigașul, tot români cei uciși, și tot în România.

În ziua Sfântului Crăciun, supraviețuitorii îl împușcau laolaltă cu muierea sa...

În 1990, un „zeu” barbar chemat din noaptea gropilor comune zdrobea în fruntea hoardelor de abanos țeasta oricărui intelectual român. El român, ciomăgarii români, intelectualii, tot... români. Și tot în România...

Dacă istoriografia românească, și nu numai ea, va încerca și în viitor să așeze uitarea peste aceste crime naționale, atunci crima va intra în legendă, și legendele transformă ușor ucigașii în eroi.

Să nu ne acoperim propriile lașități - ne sfătuia un român schingiuit tot de români - cu graba de a ignora modelele care ne-ar putea rușina.

Vasile TODI

Din POEZIA FRUMOASĂ A LUMII

Unei creole

CHARLES-PIERRE BAUDELAIRE

În țara cu miresme și mângâieri de soare,
Am cunoscut sub leasă de arbori purpurii,
De unde pică lenea pe gene-n tremurare,
O nobilă creolă cu nuri ce nu-i poți ști.

E cald și pal obrazul ei; bruna vrăjitoare
Păstrează-n port mărire și mlădieri domnești;
Și mândră ca Diana pășind la vânătoare,
Zâmbește cu ochi siguri și calmi când o privești.

Dacă ai merge, Doamnă, în țările slăvite,
Pe țărmurile Senei și Loarei înverzite,
Frumoasă, demnă numai de feudali pereți,

Ai face ca, în taină de tânără umbră,
Sonete să-ncolțească în inimi de poeți,
Ce s-ar târâ ca negrii, robiți de-a ta privire.

TRADUCERE
ION PILLAT

LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI • LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI

IOAN HAȚEGAN

Cine mai știe astăzi cine a fost Petru Solderer? Un cetățean pe care locuitorii l-au ales și reales, și iar reales primar al Timișoarei. Administrația imperială l-a destituit, cetățenii l-au reales imediat la loc. Primarul Peter Solderer a fost una dintre figurile proeminente ale Timișoarei din veacul al XVIII-lea. Pe cât de mari succese a avut ca primar, pe atât de multe neazuri a avut în viața privată. După moartea soției rămâne cu o fiică de a căruie educație se îngrijește. Se recăsătorește, dar nu are noroc cu soția, care-l părăsește. Din dorința de a asigura viitorul fetei, Solderer își investește toate economiile - ba mai ia și cu împrumut bani - și construiește o clădire monumentală pe strada Eugeniu de Savoya, colț cu Vasile Alecsandri. Inceputurile construcției datează din vremea ciumei (1739). În anul 1741, când primarul moare, construcția casei

Palatul Solderer sau Palatul „Trei coroane”

„Coroana” (așa dorea Solderer să fie numită) era încă în curs și clădirea era cea mai scumpă din oraș, după cea a primăriei, în timp, denumirea s-a schimbat în „La trei coroane”. Veniturile realizate din închirierea locuințelor intrau în contul fiicei primarului. Au locuit aici cam

toți cei veniți în oraș. Casa a fost prima casă de raport (cu locuințe de închiriat) din istoria orașului: primul bloc cu apartamente construite special pentru a fi închiriate. Parterul a fost ocupat de prăvălii; lista lor este prea lungă spre a fi detaliată. Fiica - Ana Chaterina - pe-trece 10 ani la Viena, apoi se întoarce, se căsătorește și investește - în timp - alți bani în menținerea solidității casei. Proprietarii se schimbă în timp. Acum o sută și ceva de ani, celebra familie timișoreană Babusnik o cumpără și, prin 1888, o promovează. Soliditatea clădirii nu implică mari transformări, ci doar rețușuri în stil „empire”. Azi, intri pe sub o boltă de mijloc de veac XVIII, urci pe o scară ce a cunoscut și alte vremuri (mult mai bune), intri în diverse apartamente sau urci până la mansardă, unde se întind ateliere ale artiștilor critici. Iată schițată istoria unei clădiri care are 270 de ani, se integrează perfect arhitecturii locului și tocmai este recunoscută de locuitori.

Foaia de Giarmata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Tributul plătit omului păcii și al înțelegerii

Sebastian Kräuter s-a născut la data de 22 decembrie 1922 în Nițchidorful de astăzi. A efectuat studiile teologice la Seminarul Teologic din Timișoara în perioada 1942-1946 și în 2 iunie 1946, în Domul din Timișoara, a fost hirotonit preot romano-catolic de către episcopul Augustin Pacha. Între anii 1946-1983, a activat în parohia din Giarmata, mai întâi în calitate de capelan, apoi ca preot-paroh și, în cele din urmă, ca decan. La 23 septembrie 1983, a fost numit de către Sfântul Scaun, în funcția de Ordinarius-substitutus „ad Nutum Sancti Sedis” al Episcopiei Romano-Catolice de Timișoara. La 14 martie 1990, Papa Ioan Paul al II-lea l-a numit pe Monseniorul Sebastian Kräuter episcop diecezan de Timișoara. A fost consacrat episcop în Catedrala din Timișoara la 28 aprilie 1990, de către arhiepiscopul Angelo Sodano, secretar al Curiei Romane și delegat al Papei Ioan Paul al II-lea, asistat de către arhiepiscopul titular Dr. Adalbert Boroș de Ressiana și de episcopul Lajos Bálint de Alba Iulia. Episcopul Sebastian Kräuter a cerut Papei Ioan Paul al II-lea să-i accepte retragerea din funcția de Episcop de Timișoara, la împlinirea vârstei de 75 ani, după acea dată devenind Episcop emerit de Timișoara. S-a stins din viață în anul 2008.

Am ținut să facem această trecere în revistă a celui ce a fost Episcopul Sebastian Kräuter pentru că unii dintre locuitorii comunei Giarmata de astăzi nu știu cine a fost acesta. Veniți de prin alte părți sau poate prea tineri, nu au auzit de bunătatea, pacea între neamuri și culte și înțelepciunea pe care Episcopul Sebastian Kräuter le propovăduia în Giarmata. Tocmai din acest motiv, pentru a-i păstra amintirea veșnic vie, credincioși ai Bisericii Romano-Catolice din comuna noastră, șvabi plecați peste hotare, în colaborare cu Primăria comunei Giarmata au organizat în data de 21 iulie dezvelirea unei plăci comemorative dedicate păstorului acestei comunități și au inaugurat o stradă: str. Episcop Kräuter. Prezenți la eveniment au fost atât localnicii comunei, autorități locale, reprezentanți ai autorității naționale, precum și un grup format din 30 de șvabi, plecați în Germania de mai mulți ani. Totul a început cu Liturghia, cum era normal în orice zi de duminică, după care s-a făcut binecuvântarea solemnă, a avut loc dezvelirea plăcii comemorative, iar cei prezenți au împărtășit din gândurile și emoția lor, după cum veți vedea în rândurile de mai jos.

„Episcopul Sebastian Kräuter ne-a reunit pe toți”

Virgil BUNESCU,

Primarul comunei Giarmata

Dacă ar fi trăit, astăzi, Sebastian Kräuter ar fi avut 91 de ani. Era un om deosebit și am avut privilegiul să-l cunosc. Dânsul se identifică cu o perioadă foarte grea pentru comuna noastră, când, un tânăr fiind s-a dedicat bisericii din Giarmata și locuitorilor de aici timp de

aproape 40 de ani. Astăzi, Episcopul Sebastian Kräuter ne-a reunit pe toți: romano-catolici, greco-catolici și ortodoksi. De aceea, cred eu, această zi are o dublă însemnătate. În primul rând, dezvelirea plăcii comemorative care-i va păstra amintirea vie primului episcop romano-catolic de după Revoluție, iar, în al doilea rând, revenirea credincioșilor de etnie germană acasă. Pentru unii este prima dată când sunt în Giarmata, pentru unii poate ultima dată. Dorul de locurile natale este un lucru care se uită foarte greu. De aceea, vreau să vă spun: dragi germețeni, bine ați venit acasă. Unii ați fost tineri, chiar foarte tineri când ați plecat. Astăzi sunteți puțin mai în vârstă, puțin mai cărunți, dar cu aceeași inimă cu care v-ați născut și ați crescut în Giarmata. Atunci când ați revenit în comună v-ați dus să vă vedeți casele, v-ați dus la cimitir să-i pomeniți pe cei morți. Practic,

dumneavoastră, orice cărămidă, orice casă, orice pom vă trezește amintiri. Sperăm că noi, cei care astăzi locuim aici, foarte mulți în casele dumneavoastră, nu v-am înșelat așteptările.

„A fost un preot, un păstor mai aparte”

Luzian GEIER,

Cercetător științific al Institutul „Bucovina” al Universității din Augsburg

Episcopul Sebastian Kräuter, de fiecare dată când mă vedea îmi spunea: „nu am să uit niciodată botezul tău, ai fost singurul adus la biserică cu caleașca”. Era o legătură de suflet între noi, am fost și vecini. Important este că această placă în memoria sa a fost dezvelită. Și mai este important că Giarmata de astăzi contribuie la păstrarea acestui nume, la imaginea unei personalități care a fost un preot, un păstor mai aparte. Nu spun asta pentru că l-am cunoscut personal sau pentru că am fost 15 ani ministrant, spun asta pentru că el a știut să vorbească cu lumea, era deschis. A avut o fire prietenoasă, el era cel mai implicat în viața comunității.

De mai multe ori într-un an vin în România și în Bucovina, nu numai în Giarmata sau în Banat. Dar, din punct de vedere subiectiv, Giarmata, pentru mine este altceva. Îmi

amintesc că atunci când eram copil, în toate casele comunei erau meșteri. Toate clădirile pe care le vedeți în București, în Hunedoara, în Constanța, până și aeroportul din București, ei bine, toate acestea au fost făcute cu meșteri germețeni. Totuși, dacă văd Giarmata de astăzi, e diferită de cea a copilăriei mele. Comuna și-a schimbat fața, casele au alte culori, alt stil, mă uit peste deal și acoperișul are altă culoare. Pe vremea mea erau casele cu verde deschis, culorile acestea pastelate, pe care le regăsiți și în port. Nu spun asta ca reproș sau cu părere de rău, vă spun asta pentru că eu, astăzi, venind în Giarmata, văd comuna prin ochii copilului, satul de atunci.

„Nu am vrut să lăsăm timpul să treacă atât de simplu peste numele său”

Helene EICHINGER,

Președinta HOG Jahrmarkt (Asociația etnicilor germani din Giarmata stabiliți în Germania)

L-am cunoscut foarte bine pe Episcopul Sebastian Kräuter, încă de când eram un copil. M-am apropiat ușor de el pentru că era foarte amabil și prietenos cu copiii, astfel ne-a apropiat. El a pus piatra de temelie a vieții noastre. Pentru mine, religia și credința mea sunt foarte valoroase, de aceea, mereu, am păstrat legătura cu preotul, mai târziu Episcopul Sebastian Kräuter. Pentru Giarmata a fost o persoană valoroasă. La fel și pentru mine, A fost cel care m-a cununat și mi-a botezat fiicele. L-am respectat pentru că a respectat toate legile creștine, a fost un om bun, drept și avea și umor. Ideea de realizare acestei plăci comemorative, de organizarea căreia s-a ocupat exemplar doamna Clara, ne-a venit la înmormântarea Episcopului Sebastian Kräuter. Nu am vrut să lăsăm timpul să treacă atât de simplu peste numele său.

Întâlnirea de astăzi a fost foarte emoționantă. M-am simțit de parcă nu aș fi fost plecată vreodată. Plec de la Giarmata mulțumită și bucuroasă. Sigur, comuna este altfel, dar totuși în inimă mi-a rămas ceea ce a fost.

PAGINĂ REALIZATĂ DE
MONICA GAIȚA

Foaiia de Ramna

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Prin muncă poți realiza orice

Ana Rebeca MICȘA

Ana, te-aș ruga să te prezinți cititorilor noștri în câteva cuvinte. Ce ne poți spune despre eleva Ana Micșa, dar și despre adolescența Ana Micșa?

► Sunt o elevă conștiincioasă, perfecționistă și ambițioasă. Uneori pot spune că sunt aspră cu mine și consider că întotdeauna este loc de mai bine. Sunt optimistă, mereu veselă, uneori încăpățanată și o fire socială, îmi place să am cât mai mulți prieteni.

Dacă am face un exercițiu de imaginație și ne-am întoarce în timp, spune-mi, cum vedeai școala

acum opt ani și cum ți se pare acum?

► Am studiat la Școala Gimnazială Ramna opt ani. Când am început școala îmi doream să cresc cât mai repede și să ajung elevă de clasa a VIII-a, mi se părea că aceasta este cea mai mare realizare a mea și, totodată, cea mai mare „funcție”. Anul acesta când am fost în clasa a VIII-a lucrurile s-au schimbat, nu mai gândeam la fel. Nu mă simțeam atât de puternică cum credeam, ci îmi doream să dau timpul înapoi deoarece realizam că am crescut și că va trebui să părăsesc această școală. Atunci când ești mic îți dorești să crești și să scapi de învățat, dar odată ajuns mare nu mai gândești așa. Au fost opt ani frumoși, în care m-am format ca om și mă bucur că am muncit mult. Pentru asta le mulțumesc domnilor

profesori ce m-au pus la treabă. Prin muncă poți realiza orice.

Când ți-ai descoperit pasiunea pentru Limba și Literatura Română și ce ai făcut pentru a întreține această pasiune?

► Am descoperit că mă pasionează Limba și Literatura Română în momentul în care am participat la olimpiadă, în clasa a V-a, unde m-am calificat la faza județeană. În acel moment am realizat că pot face multe și doamna profesoară de limba română, Almăjan Gabriela m-a sprijinit și m-a antrenat pentru toate concursurile la care am participat.

- va urma -

INTERVIU REALIZAT DE PAULA MOLDOVAN

NUMELE COMUNEI NOASTRE DUS PE PODIUMURILE ȚĂRII

Andrada CĂDARIU

Pentru a nu părea părtinitori și pentru ca dumneavoastră, cititorii noștri să realizați că Ana Rebeca Micșa este într-adevăr un copil excepțional, am stat de vorbă și cu doamna profesoară de Limba și Literatura Română, Almăjan Silvia Gabriela. Doamna profesoară, un om care trăiește, nu doar există, un om care prin fiecare por emană căldură, înțelegere și dragoste față de meseria sa. Care depășește neajunsurile sistemului din care face parte și realizează performanță într-o comună cărășeană, rivalizând – cu elevii săi - importante centre școlare naționale. Încă după ce a terminat liceul s-a dedicat acestei meserii, mai întâi ca profesor suplinitor la Limba Franceză, apoi, după terminarea Facultății, ca profesor de Limba și Literatura Română. Experiența și dăruirea au ajutat-o să reușească să găsească modul în care poate convinge tinerii să citească. Elevii domniei sale nu au interminabile teme de casă, doar lecturi suplimentare, multe ore de creație literară și de studiere a materiei corespunzătoare. Așa se face că promovabilitatea la disciplina pe care doamna profesoară Almăjan Silvia Gabriela o predă promovabilitatea la Capacitate a fost de 100%.

Revenind la Ana Micșa, am aflat de la doamna profesoară că această adolescentă nu a luat niciodată ore de Română, nu a avut parte de nicio pregătire specială, totul s-a redus la munca la clasă și la munca suplimentară a Anei. Pasiunea Anei pentru Limba și Literatură Română a observat-o când aceasta era în clasa a V-a, când i-a devenit profesoară, deși o cunoștea încă de când era un copil. Astfel, a încurajat-o să participe la concursuri, să se pregătească. Iar rezultatele nu au întârziat să apară. Deși uneori drumul spre etapa județeană de la Reșița se făcea cu ocazia, motivația a fost suficientă pentru a merge mai departe.

Pe deasupra, Ana, asemeni altor tineri talentați din zilele noastre, nu intra în tiparele celor care stau toată ziua în bibliotecă, nu au prieteni și studiul este tot ce contează. „Ana este o fire foarte sociabilă, știe să-și facă prieteni, să-i păstreze. Îi place foarte mult să citească, studiază mult, excelează în mai multe domenii, dar reușește să facă și lucruri specifice tinerilor de vârsta sa. Deși excelează la Română, la liceu vrea să meargă pe profil Matematică-Informatică. De ce? Pentru că are o deschidere mai mare pe viitor”, ne-a mărturisit doamna profesoară Almăjan Silvia Gabriela.

Tot ce ne rămâne de făcut este să felicităm acești oameni care muncesc dezinteresat și care fac cinste comunei noastre în toată țara.

„FANFARA DIN RAMNA A FOST SUFLETUL LUI”

MONICA BRAD

Dirijor de fanfară, Achim Adam - zis Leică - s-a născut în 8 octombrie 1905 la Ramna, într-o familie de oameni gospodari. A fost pe rând instrumentist (flaut, fluier, flügelhorn, flügelhornbas), instructor de instrument, întemeietor de fanfare în Banat, corist, culegător de folclor, aranjor, compozitor, agricultor. Pentru a afla mai multe despre acest nume nemuritor al Ramnei, am stat de vorbă cu fiica sa, Terezia Țâncu, cea mai mică dintre cei trei copii ai săi. Își aduce vag aminte de tatăl său, ea plecând din Ramna la vârsta de 14 ani, la Timișoara. După cum însăși ea ne mărturisește, Fanfara din Ramna a fost sufletul lui. Muzica, în general a fost pentru el totul. Iarna pleca de acasă și stătea luni în șir, punând cap la cap o fanfară.

Fiica sa mărturisește că scria notele muzicale mai repede decât alții scriau literale, deși nu a fost absolvent de școli înalte. „Era dirijor de fanfară și el repartiza partitura pe instrumente. Îmi aduc aminte că aveam un dulap în casă, cu trei sertare, iar deasupra el își ținea partiturile. Eu când vroiam să fac curat le luam și le mai amestecam și el imediat observa. Muzica a fost pentru el o pasiune pentru care lăsa orice, neglijând oarecum și familia”, ne-a mărturisit doamna Terezia Țâncu. A studiat șapte clase primare (două în limba maghiară la Bocșa și cinci în limba română la Ramna), un an de liceu; instruire muzicală cu viitorul său socru, Vasile Pascu dirijorul Corului Bisericii Unite (greco-catolică), iar în timpul satisfacerii serviciului militar, și-a făcut perfecționare la Fanfara Militară din Lugoj. S-a înscris în 1931, dar nu a finalizat cursurile Conservatorului popular din Lugoj (Școala de dirigenți și instructori de coruri și fanfare) condusă de Filaret Barbu. Experiența de corist în adolescență, cât și cea de instrumentist (flaut, apoi flügelhorn), acumulată din 1924 în Fanfara greco-catolică, componentă a Societății Muzicale „Unirea” din Ramna - unde i s-au încredințat și atribuții de ajutor de instructor - , completată cu cea din perioada milităriei l-a recomandat pentru obținerea unui post de instructor la Fanfara uzinală din Bocșa Montană, unde a fost angajat imediat după lăsarea la vatră. Se reîntoarce apoi în satul natal - datorită tatălui său care nu era de acord ca el să lucreze la Uzină - , unde va prelua destinele Fanfarei greco-catolice (1928-1946), iar după unificarea acesteia cu Fanfara credincioșilor ortodocși și constituirea Fanfarei Căminului Cultural din Ramna, va activa în fruntea acesteia până în 1980. În toți acești ani de rodnică activitate a fost solicitat să pună bazele și unor fanfare sătești (17 la număr din spusele doamnei Terezia Țâncu), pregătindu-și în paralel continuatorii la pupitru. A muncit susținut să revigoreze alte fanfare a căror existență era periclitată din varii motive: Gherteniș, Ticvanu Mare, Giurgiova, Bocșa Română, Cadăr, Duboz, Forotic, Vărădia, Gătaia, Greoni, Guruia, Vrani, Ramna (fanfara elevilor). Cele mai de seamă rezultate le-a obținut (1958) cu Fanfara din Vărădia, redându-i strălucirea epocii ei de glorie atât prin varietatea repertorială, cât și prin calitatea sonorității. La Ramna, Fanfara a participat la toate evenimentele comunității: serbări oficiale, nunți, înmormântări, concursuri ale formațiilor artistice de amatori, obținând de-a lungul anilor numeroase premii, diplome și distincții. La ruga (nedeia) satului programul era deschis din 1976 de Fanfara elevilor dirijată de asemenea de Achim Adam, înlocuind evoluția de până atunci a călușarilor pregătiți tot de un Achim Adam, zis Bălu.

De-a lungul anilor, Achim Adam a cules peste 200 de cântece populare pe care le-a notat în două caiete. La un moment dat, din ceea ce-și amintește doamna Terezia Țâncu, un profesor de la Reșița a venit și le-a luat cu promisiunea de a le publica, și dus a fost. Peste ani, tatăl său și Terezia Țâncu au recunoscut linia melodică în cântece ce se bucurau de mult succes. Multe (jocuri îndeosebi) au fost folosite în diverse aranjamente pentru fanfară: *Io zic cucului să tacă, Micșunele, Sârba din Ramna, Rotonjoara* (horă), *Hora fetelor, Hora cântată*; a compus *Marșul Duboz, Hora tineretului*, potpurul *Valurile Bărzavei* regăsit și în repertoriul altor fanfare, iar prelucrarea *Hora Reșiței* a fost chiar tipărită.

Foaia de Vermeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

LIVIU IOAN MĂRUIA - titlul de „CETĂȚEAN DE ONOARE”

În 13 iulie ar fi împlinit 36 de ani. Și-a petrecut ultimii ani din viață muncind nu pentru el, ci pentru alții, pentru cei care peste ani vor studia în școli descoperirile sale arheologice, pentru studenții săi, pentru cunoaștere. De fapt, la asta s-ar putea rezuma toată viața lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia, cel care a plecat mult prea repede dintre noi, deși în față avea un viitor luminos. La doar 36 de ani, reușise să impună un standard de cercetare extrem de înalt, mai ales prin lucrările de specialitate publicate, ce au devenit un nou etalon în arheologia bănățeană. Acumulase, până la această vârstă, elemente ale vieții profesionale ce alcătuiesc un C.V. impresionant. Dispariția sa a lăsat o mare durere atât în sufletul mamei sale, prof. Ana Măruia, cât și în inima vermeșenilor, unde a crescut și s-a format, dar și în mediul academic.

Ca un tribut pentru moștenirea lăsată, pentru tot ceea ce a făcut pentru comuna din care s-a ridicat, Consiliul Local Vermeș împreună cu primarul comunei, domnul Ion Iacob Damian, i-au acordat titlul de Cetățean de Onoare post-mortem celui ce a fost lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia, chiar în 13 iulie, când acesta ar fi împlinit 36 de ani. Astfel, la această dată, mama sa, comunitatea locală, dar și colegii care l-au iubit și respectat au participat la slujba de pomenire realizată la mormântul lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia, fiecare i-a adus un omagiu, l-a invocat în amintiri în incinta Căminului Cultural „Cassian R. Munteanu” din comună, unde s-a desfășurat ceremonia de acordare a titlului. Rând pe rând, fiecare a luat cuvântul, fiecare avea ceva de spus despre „Liviu” și fiecare a venit cu un cadou pentru ziua lui – bucuria amintirilor. Desigur, cea mai afectată a fost prof. Ana Măruia, mama tânărului care promitea și pe care Dumnezeu l-a smuls mult prea devreme de lângă dânsa. Cuvintele sunt de prisos pentru a explica lacrimile și durerea sa. În cele ce urmează vă vom prezenta cuvintele frumoase, rostite la adresa celui ce a fost lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia, de către câțiva dintre cei prezenți.

„Un reper moral al demnității pentru multe generații de studenți”

Ion Iacob DAMIAN,
Primarul comunei Vermeș

Vestea trecerii la cele veșnice a lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia a adus o profundă tristețe. Figură marcantă a Vermeșului, lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia va rămâne un reper moral al demnității pentru multe generații de studenți cărora le-a îndrumat pașii și va rămâne în amintirea noastră, a tuturor celor care l-am prețuit, prin contribuția și străduința sa la înțelegerea și promovarea istoriei noastre autentice. Prin trecerea sa în veșnicie, Vermeș pierde încă o mare personalitate culturală, care va rămâne veșnic în istoria acestei comune. Neobosita sa cercetare prin cuvânt și faptă, activitatea sa didactică și pedagogică, consecvența și fidelitatea sa mă îndreptățesc să afirm, fără tăgadă, că multe de acum încolo pomenit în această comună, iar noi, administrația locală vom face tot posibilul să-i păstrăm amintirea și meritele.

„El va dăinui în sufletul meu de mamă”

Prof. Ana MĂRUIA,
mama lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia

Întâi de toate, vă mulțumesc tuturor celor care ați vorbit atât de frumos despre copilul meu. Sunt

convinsă că toate vorbele frumoase au fost spuse din inimă. Mi-a spus Liviu - printre multele lucruri pe care mi le spunea-, că în Universitate este iubit, dar uneori foarte invidiat. Asta nu l-a descurajat. Și-a continuat munca și, din când în când, avea obiceiul să spună „uite, aici am făcut ceva sau am elaborat niște idei care nu au mai fost spuse”. Era foarte încrezător în colegii lui din facultate, vorbea frumos despre ei, așa cum vorbea frumos și despre copiii lui – cum își numea studenții, despre colaboratorii lui de la Arheovest. Susținea foarte mult munca în echipă, nu-și dorea să se afirme profesional de unu singur. Înainte de a pleca ultima dată a spus că a pus toate lucrurile la punct: „am lăsat copiilor de lucru, le-am deschis direcții și sunt convins că se vor descurca”. Vorbea frumos și cu mult respect

despre domnul Leo, despre doamna Lorena, care l-au susținut necondiționat. Eu, ca mamă, aș putea spune multe despre copilul meu. A fost, din punctul meu de vedere un copil extraordinar, pe care toți părinții și l-ar dori. Cu atât mai mare este durerea mea în asemenea momente. El va dăinui în sufletul meu de mamă, el nu moare niciodată, dar e greu să vorbești despre el la trecut. Îmi iau un angajament față de dumneavoastră. Activitatea lui Liviu nu va fi uitată și el, ca persoană, va dăinui în mintea și în sufletele noastre și asta mă ambiționează să nu mă dau bătută.

„Recunoaștere unei cariere de excelență, a unor fapte, acte și performanțe notabile”

Fănică-Ion RÎMPU,
Secretarul comunei Vermeș

Pe parcursul timpului, comuna a dat țării numeroase personalități care au activat și au excelat în mai multe domenii, care au făcut cinste și au promovat comuna noastră pe plan național sau internațional, activând ai domniilor unor veritabili ambasadori ai comunei Vermeș. Astfel, considerăm că se impune cu necesitate ca aceștia să fie apreciate la adevărata lor valoare, prin recunoașterea meritelor, cinstirea și onorarea lor. Titlul de „Cetățean de Onoare al comunei Vermeș” reprezintă o distincție onorifică, aceasta încununând, predominant o recunoaștere a unei cariere de excelență, a unor fapte, acte și performanțe notabile.

„Viața a vrut să fie altfel”

Prof. univ. dr. Adrian BEJAN,
Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a
Universității de Vest

Astăzi, aici, doar prietenii s-au adunat. Este un moment deosebit pentru noi și tare am fi vrut să nu se fi întâmplat ce s-a întâmplat. Dar viața nu ne consultă pe noi, Dumnezeu are căile Sale nepătrunse. Eu vreau să precizez doar un singur aspect pe care l-am remarcat la lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia: vocația. Este un har pe care Dumnezeu îl dă cu mare zgârcenie oamenilor și de care acest tânăr a beneficiat din plin. În primul rând, vocația de dascăl. A fost un profesor extraordinar; țineau studenții la el și s-au strâns în jurul lui, l-au însoțit în excursii, muncind cu un efort care depășea uneori posibilitățile fizice ale momentului. În al doilea rând, vocația de specialist, de arheolog, un om care a avut, în sensul bun al cuvântului, simțul pământului. De pe un spațiu relativ restrâns a reușit să nu piardă nimic din succesiunea cronologică și apoi, sigur, extrapolate, au dat rezultate deosebite. Liviu a depus munca cu rucsacul în spate, mergând în zonele cele mai greu accesibile, întregind multe obiective arheologice inedite, trecute pe o hartă a prezentului. Dar, mai mult decât toate, a avut vocația să fie prieten. Liviu a fost înconjurat de foarte mulți prieteni care, împreună cu el au ridicat un monument de cercetare științifică, foarte valoros pentru un om care abia ajunsese spre mijlocul vieții. Viața a vrut să fie altfel, dar mă bucur că administrația locală nu a trecut peste omul Liviu Ioan Măruia și îl omagiază astăzi.

„Liviu a fost un model extraordinar, mulți încercam să fim ca el”

Leonard DOROGOSTAISKY,
reprezentant Asociația „Arheovest” Timișoara

Vreau să mulțumesc în primul rând comunei Vermeș pentru onoarea de a-i acorda lui Liviu titlul de „Cetățean de Onoare”, din partea Asociației noastre. Am încercat să încroptim o mică expoziție de fotografie în memoria lui Liviu și așa ne-am dat seama cât de puțin am reușit să exprimăm în imagini despre cine și ce a fost Liviu. Pentru Arheovest a fost întemeietorul acestei organizații. A făcut-o din dragoste. Universitatea are oportunități, dar și constrângeri. Iar Liviu, având această energie extraordinară, necesita mai mult spațiu de desfășurare. Același lucru îl simțeam și noi: dorința de a practica arheologia care, pentru mine, este una dintre cele mai interesante discipline. Cred că Liviu a fost un model extraordinar pentru noi și cred că mulți încercam să fim ca el: să nu cedăm, să fim perseverenți, să ne dedicăm. Descoperirile sale merită știute, studiate și am putea, anual, cu sprijinul autorităților locale, să arătăm elevilor din Vermeș cine a fost Liviu, să le prezentăm și arheologia. Poate, peste ani, acest model se va regăsi într-un alt copil al comunei și generațiile viitoare vor înțelege de ce Liviu este cetățean de onoare al comunei.

- va urma -

PAGINĂ REALIZATĂ DE
PAULA GAIȚA

Foaia de Anina

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ÎN ANINA, CREDINȚA REPREZINTĂ SPERANȚĂ

SANDA BOLDEA

Este adevărat, atât de adevărat ce spun cărțile sfinte. Când nu mai avem nimic, ne rămâne Dumnezeu. Probabil pe acest principiu au mers și locuitorii din Anina care, din sărăcia lor au donat bănuț cu bănuț să pună bazele unui loc de rugăciune. Peste trei miliarde de lei vechi din pensiile foștilor mineri, din alocațiile copiilor, ajutoarele de șomaj și banii trimiși de rude din străinătate au fost investiți în ultimii patru ani în credința ortodoxă. Principalul merit îl are noul preot din micuțul orașel din Banatul montan, Alin Muntean, după cum subliniază și Ovidiu Mărăscu, într-un alt material apărut pe această temă în „Ziua de Vest”.

Venit cu aproape cinci ani în urmă la Anina, părintele Muntean a luat totul de la început și i-a făcut pe oamenii amărăți de la Anina să-și schimbe viziunea despre credință. Poate la Anina, mai mult ca în orice alt loc, preotul Muntean a înțeles că sărăcia pălește în fața divinității. Preotul Muntean are acum două ajutoare de bază. Este vorba despre Antonia Mărilă, premiată la ultimele trei olimpiade naționale de religie, dar și despre profesorul de religie Marius Simion. Dascălul care a reușit să scadă vertiginos media de vârstă a credincioșilor din biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Anina. Deși la prima vedere oamenii din Anina nu mai au nimic, ne înșelăm amarnic. Încă îl au pe Dumnezeu și oameni cu frica Sa, ce pot să-i ajute să parcurgă drumul întunecat al sărăciei și să vadă speranța unde alții văd doar amărăciune. În locali-

tatea în care până nu demult apa rece curgea după program, iar despre apa caldă sau gaz nici nu poate fi vorba, închiderea minei, după tragicul accident din urmă cu șapte ani a căzut ca un trăsnet. Orașelul - care avea cândva mult peste 10.000 de locuitori - acum se zbate pentru subzistență. Acum, la Anina nu mai locuiesc efectiv decât în jur de 4.000 de oameni, majoritatea preferând să plece în străinătate. Oamenii sărmani de aici, care abia mai au cu ce să-și ducă zilele, și-au dat o bună parte din bani pentru salvarea divină. În trei ani, la Anina, s-a renovat și modernizat complet biserica din centrul orașului. Mai mult, o nouă bisericuță și o capelă au fost ridicate de la zero din donațiile credincioșilor. Tot din donații, biserica dă mâncare zilnică mai multor nevoiași și zeci de persoane primesc ajutoare cu prilejul marilor sărbători creștine. „Nu-i puțin să nu ajungă și mult să nu se termine. Cu acest puțin Dumnezeu a făcut mult. Anina este o piatră de încercare, sărăcia este ridicată aici, există un exod puternic al populației către străinătate, practic locurile de muncă nu există la Anina. Chiar dacă oamenii sunt apăsați de griji, s-au făcut multe lucruri frumoase aici. Credința este sprijinită la Anina acum și de doi tineri remarcabili. Este vorba de Antonia Mărilă, care a luat locul II la ultima olimpiadă națională de religie și de profesorul de religie Marius Simion, care în scurt timp a reușit să aducă tineretul la biserică”, ne-a spus preotul Alin Muntean.

În doar un an de zile, de când este profesor de

religie la Anina, Marius Simion a reușit ceea ce niciun profesor de religie nu a putut. Să aducă copii și tineri la slujbele din biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena”. „Am înțeles de la început că aducerea copiilor la biserică este rolul profesorului de religie. Este rolul meu să vin în sprijinul bisericii, să ajut atât cât pot, prin participarea la sfintele slujbe. Am considerat că implicarea copiilor este foarte importantă, să nu fie ortodocși doar cu numele, ci și să activeze în cadrul bisericii pe cât se poate”, ne-a declarat profesorul de religie Marius Simion. A fost la doar 15 sutimi de nota maximă. Pentru că a luat 9.85, Antonia Mărilă (clasa a IX-a) a reușit să se claseze a doua la olimpiada națională de religie de la Cluj. Fetița care a fost premiată la ultimele trei olimpiade țintește foarte sus. Mai în glumă, mai în serios, părintele Muntean susține că este aproape sigur că Antonia ar putea obține titlul de doctor în teologie, la un anumit moment.

LA ANINA S-A ÎMPOTMOLIT TĂVĂLUȚUL COMUNIST

HERMINE SCHNEIDER

Am citit undeva că există un loc în România unde tăvăluțul industrializării excesive s-a împotmolit. Pentru cine nu știe, acest loc se află în Țara Banatului, în Munții Carașului.

Munții Carașului, cei înroșiți de sângele eroilor bănățeni căzuți în lupta inegală cu hidra comunistă, cu securitatea ei, plină de țigani. De țigani aduși din afara Țării Banatului, fiindcă țigani crescuteți aici, deveniseră alături de

Azi nu mai e nici ce vedeți...

români, de nemți, de evrei, de sârbi, de slovaci, ori unguri, bănățeni adevărați.

Munții Carașului, ascund multe comori, dar și un veritabil muzeu al eșecului din Epoca de Aur.

Un versant ciuntit, o uzină în colaps, o colonie și un cartier cu zeci de blocuri în ruină conturează pentru viitorime răul pe care nebunii îl săvârșesc atunci când înțelepții contemplă indiferenți.

La Anina, moștenirea comunistă a lăsat răni adânci și ruginite. E rezultatul mândriei de a scoate curent din piatră seacă.

Proiectul Termocentralei comuniste a fost impus de Ceaușescu în disprețul absolut pentru oamenii locului, pentru mediu, pentru Țara Banatului, pe care acest ins a urât-o până la moartea sa. Care moarte, de aici i s-a... „tras”.

După dispariția dictatorului, Anina s-a ales cu trupul ciuntit, iar oameni ca Gheorghe Panduru, din colonie, cu amintiri. Cu urâte amintiri.

Astăzi, din toată acea nebulie comunistă, oamenii nu au curent nici cât pentru un bec. Și asta, într-un loc care ar fi trebuit să alimenteze cu energie electrică tot Vestul României.

Slujitorii de atunci ai lui Ceaușescu, lingăii care i-au încurajat nebunia, o duc bine. Foarte bine chiar. Un exemplu: Inginerul proiectant, Romeo Zbârcea, locuiește în prezent cu soția într-un apartament din București, iar în 2004 i-a fost conferit de către președintele țării ordinul de cavaler, pentru merite deosebite în domeniul energetic.

Să mai spună cineva că românii nu au umor! Un șef al statului român postdecembrist, decorează un părtaș la dezastrul energetic al României, „pentru merite deosebite în domeniul energetic”.

Hai, că ne-am dat dracu! Noapte bună, România.

P.S. Pentru „neinițiați”, șisturile bituminoase sunt roci dure prin care în urmă cu sute de milioane de ani a trecut petrol. Teoretic, prin măcinarea și arderea lor în amestec cu carbune, păcură ori gaz, poate fi obținută energie electrică. Teoretic...

ANINA, UN LOC UNIC ÎN EUROPA

CARMEN POPESCU

Profesorul Mihai Popa de la Universitatea București, profesor la catedra de Paleontologie studiază din 1991 zona Aninei. Cu acest microunivers cărășean, mai exact, cu Anina, și-a dat domnia sa doctoratul.

Iată de ce, ne place să consemnăm pentru cititorii noștri din Anina, dar și din afara ei, convingerea cu care domnul profesor Mihai Popa afirmă, în deplină cunoștință de cauză, evident, că Anina este un loc unic în Europa, fiind un tezaur paleontologic plin cu fosile - flora și fauna, de aici au o vechime de peste 200 de milioane de ani.

Și tot dânsul evidențiază în lucrările sale că pe teritoriul Aninei se găsesc fosile marine, fapt ce ne duce cu gândul la acel vârf de munte care în Jurassic era malul unei mări.

Dacă tot am amintit de Anina ca tezaur paleontologic, trebuie să menționăm că cei 8500 de km pătrați ai județului în care se află orașul nostru, județul Caraș-Severin, au făcut parte din fostul domeniu al Co-roanei Austriece.

Specialiștii imperiului au descoperit în zonă importante resurse minerale, amenajând aici exploatare miniere pentru aur, argint, cupru, cărbune, plus resursele forestiere.

Nu departe de Anina, prințesa plină de grație a Austriei, Sissy, venea deseori la un lac din apropierea. Lacul era inclus înainte de 1900 în turismul balnear internațional, cu sanatorii și stațiuni de tratament.

Din albumul cu amintiri frumoase

Carte poștală cu Cabana Malai, în vremurile de odinioară. Pe acest platou se țineau toate sărbătorile minerilor.

Foaia de Făget

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ZONA FĂGET: BISERICI DE LEMN, SATE PITOREȘTI ȘI PĂDURI NESFÂRȘITE

ESTERA ROSENBLUM

Mulți străini au auzit despre bisericile de lemn din România – puțini știu că avem și noi așa ceva în Banat, nu departe de Timișoara. Martore ale unui trecut zburciumat, bisericile de lemn din zona Făgetului se găsesc prin sate de deal și de munte. Toate sunt în sine localități pitorești, destul de izolate, cu viață tradițională. Am putea numi această zonă „Banatul Mioritic”. Majoritatea bisericilor de lemn adăpostesc frumoase picturi interioare (cel mai adesea din sec. al XVIII-lea), ce pot constitui o introducere captivantă în lumea bisericii ortodoxe.

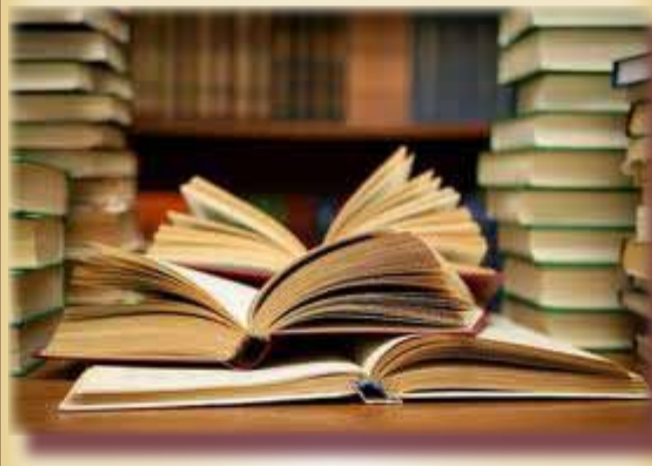
Zona în sine – vorbim despre cursul superior al Begheiului – are un farmec blând: păduri întinse întrerupte de poieni, pajiști și livezi bătrâne. Satele sunt mici și populația este în scădere accentuată, de aceea și impactul asupra peisajului este limitat. Se pot face și plimbări plăcute de la un sat la altul (dintr-o vale în alta), trecând peste spinări de dealuri cu panorame frumoase. Plimbările cu bicicleta sunt ideale aici, la fel și căutatul de ciuperci în pădurile cvasivirgine. Există și destul de multe peșteri pe aici și, deși vizitarea lor nu este chiar simplă - chiar și intrările în peșteri sunt interesante. Întâlnim uneori gurile întunecate ale avenelor (peșteri verticale, care încep cu un puț) chiar în mijlocul pădurii, unde te aștepti mai puțin.

BIBLIOTECA LICEULUI TEORETIC „TRAIAN VUIA”, MAI BOGATĂ CU 800 DE CĂRȚI

CORNELIA FLOREA

Clubul Rotary Lugoj a făcut o donație de peste 800 volume de carte Liceului Teoretic „Traian Vuia” din Făget.

În principal, cărțile au fost colectate la concertul caritabil al trupei 5 O’Miles, care a avut loc în 25 aprilie 2013, la sala Capitol a Filarmonicii Banatul din Timișoara, dar și din donațiile unor elevi, studenți și profesori din Timișoara. Indiferent de vremuri sau vreme, se dovedește că „cine are carte are parte”. Ideea a prins la liceul din Făget. Cărțile, cu siguranță, vor servi elevilor în procesul învățării ori ca lectură suplimentară. Pentru Clubul Rotary Lugoj, anul 2012-13 a fost unul cu multe proiecte pentru comunitatea lugojeană și nu numai. Ele au vizat atât aspectele sociale ale comunității, dar mai cu seamă au fost orientate spre educație și sănătate.

DE LA STĂPÂNIREA AUSTRIACĂ LA MAREA UNIRE

Prof. DUMITRU TOMONI

Proclamarea independenței de stat a României la 9 mai 1877, cât și jertfele de sânge ale ostașilor români au produs un puternic ecou și în Banat, concretizat prin participarea directă la război a unor bănățeni, cât și prin importanta contribuție materială ce s-a făcut în sprijinul ostașilor români. Pe listele de subscripție pentru ajutorarea frontului întâlnim și numele protopopului Făgetului, Atanasie Ioanovici și al lui Dionisie Păscuțiu, care la acea dată era avocat în Buteni, dar care mai târziu va desfășura o prodigioasă activitate culturală în Făget.

Paralel cu politica de desnaționalizare și maghiarizare forțată, prin măsuri legislative, prin școli și societăți culturale, cercurile conducătoare maghiare au intervenit direct la sfârșitul secolului al XIX-lea pentru a produce modificări atât în structura demografică, cât și a proprietății agrare, spărgând unitatea blocului românesc și întărind poziția elementului maghiar. S-au efectuat o serie de colonizări cu locuitori maghiari și în regiunile cu mare densitate demografică românească, sub pretextul măririi comunelor. La 1900 s-au acordat coloniștilor maghiari 100 de loturi în Făget, constituindu-se un nou cartier numit „Colonia nouă” (Ujtelep).

Confrunțați cu o nouă ofensivă a politicii de maghiarizare și românii din zona Făgetului au înțeles că „legea, limba și moșia nu se mai pot apăra numai cu arma în mână”, fiind obligatoriu să se apeleze la „arma cea nouă, a culturii”, pentru că „poporul care nu e capabil de cultură, acela nu e nici demn de viață”. De aceea, sub conducerea învățătorului Traian Unipan s-a înființat la Făget în 1889 corul „Doina”, iar în 1893 Societatea Română de lectură, instituții culturale ce și-au adus o importantă contribuție în păstrarea limbii și conștiinței naționale.

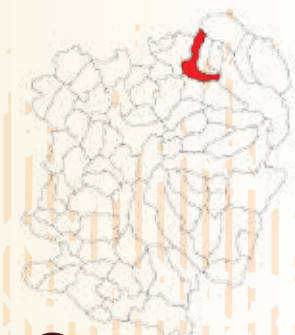
Izbucnirea primului război mondial a înrăutățit vizibil și situația satelor din zona Făgetului. Autoritățile au declanșat o intensă campanie de rechiziționare a produselor agricole și a căruțelor, de sechestrări și confiscări de bunuri materiale pentru neachitarea impozitelor și taxelor. Mobilizarea unui număr mare de tineri a provocat imense greutăți în activitatea economică și în primul rând în cultivarea pământului. Mulți dintre cei mobilizați și trimiși pe fronturile din Galiția și Italia, să lupte pentru o cauză străină idealurilor românești, nu s-au mai întors, căzând pe câmpurile de luptă: Romulus Romanită, Gheorghe Heleport, Simion Nicoară, Petre Cucu, Adama Toderici, Petru Icobescu, Ion Mihuț, Dionisie Lorinț, Axente Jurconi, Nicolae Glava, Irimie Vecea, Serafim Frîncu, Constantin Stănescu, etc.

Făgetul la începutul secolului XX

Foaia de Obreja

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

CINSTE EROILOR NEAMULUI

Prof. GHEORGHE GROZA

*...Dormiți în pace umbre, martiri ai României
Ce-ați îngrășat pământul cu sânge de eroi!
Bătrâni cărunți cu vază și floarea tinerimei,
Ce-n lupte sângeroase căzând, v-ați rupt din noi!*

Acestea sunt versurile care au apărut în anul 1946 în Foaia Diecezană, an în care pe Valea Bistrei, în majoritatea satelor s-au ridicat monumente pentru a cinste memoria celor care s-au jertfit pentru dezrobirea pământului strămoșesc. Pe ele sunt trecute numele a peste 350 de eroi căzuți în primul război mondial și aproape 200 de eroi din al doilea război mondial, numărul acestora fiind probabil mult mai mare. O atenție deosebită a fost acordată de către Nicolae Jompan din Marga, care în anul 2002 a realizat o mică lucrare despre toate monumentele din zonă. În comuna Obreja există două astfel de monumente, mai deosebite pentru dimensiunile și aspectul acestora.

La Obreja, în fața bisericii se înalță cel mai mare monument al eroilor de pe Valea Bistrei, acesta fiind din marmură albă. A fost proiectat de sculptorul Gaju din Timișoara și executat de Hafner din Caransebeș, însă au lucrat și pietrari din Obreja și Iaz. Pe postament sunt trecuți cei circa 100 de localnici căzuți în cele două conflagrații mon-

diale. Ctitorii monumentului sunt preotul Martin Rădoi, notarul Zeno David și primarul Rusălin Tanda (Coșut), acesta fiind dezvelit în 9 mai 1946, iar în prezent este în îngrijirea bisericii.

Ideea ridicării unui astfel de monument în localitatea Iaz a venit în primăvara anului 1945, prin locuitorii Radu Ilie și familia Lupu. Angajați ai firmei patronului Biebel din Ruschița, acesta din urmă s-a angajat în executarea monumentului, transportul până la Iaz făcându-se cu căruțe. Monumentul s-a ridicat tot în anul 1946, fiind lucrat după o schiță a învățătorului Liviu Voștinaru din Căvăran (Constantin Daicovicu). Pe lângă numele celor 35 de eroi din cele două războaie mondiale, pe monument se găsesc și fotografiile unora dintre ei, iar pe una dintre fețe este sculptată o cască militară peste două baionete încrucișate cu vârful în jos. De asemenea, pe ultimul bloc se află o cruce în relief, având pe brațul vertical un vultur cu o cruce în cioc. Toate aceste elemente îl fac să fie unul dintre cele mai deosebite monumente de pe Valea Bistrei, putând fi admirat peste drum de biserică.

Cu mai mulți ani în urmă, elevii de la școlile din cele două localități ieșeau alături de dascălii lor, alături de preotul din sat și de reprezentanți ai Primăriei, dar și de unii invitați, printre care amintim pe domnul colonel (r) Liviu Groza, la 9 mai sau în ultimele decenii la Înălțarea Domnului, să cinstească memoria eroilor obrejeni, însă în ultimii ani doar cei care merg la biserică își mai aduc aminte de părinții, bunicii sau strămoșii lor...

OBREJENI DE FRUNTE

PATRICHIE PURACI – ÎNVĂȚĂTOR

ION CUBIN

Fiul lui Patrachie și Talia, din comunionul Puraci, al comunei grănicerești Iaz, a fost cel mai mic dintre cei cinci frați, venind pe lume în iarna anului 1921, în 22

decembrie. În anul 1929 a început Școala primară din Iaz, iar în anul 1934 a început Școala Normală „Ioan Popasu” din Caransebeș, cu dorința de a ajunge învățător.

În 8 martie 1938 a fost „eliminat definitiv” din școlile normale pentru „delict electoral”, socotit sub dictatura regelui Carol al II-lea, fiind arestat la vârsta de 16 ani fiindcă a transmis din școală la șefii legionari din comunele Iaz, Ciuta și Obreja, îndemnul de a nu vota constituția dictatorială a regelui, din februarie 1938. După opt ani de școală, mereu printre premianți, a pierdut un an, directorul școlii afirmând în fața consiliului profesoral că „se duce floarea școlii”, fără a putea să citească numele și pedepsele aplicate elevilor eliminați. Nu i-a fost acceptată

înscrierea la Liceul „Traian Doda” din Caransebeș, fiind obligat să urmeze următorii doi ani la cursurile fără frecvență. Pentru ultimul an de liceu i s-a aprobat revenirea la Școala Normală din Caransebeș, pe care a absolvit-o în iunie 1943, luându-și diploma de învățător în centrul de examinare din Timișoara. În timpul examenului, în urma unui anunț din ziarul „Universul”, a plecat direct la București pentru a da examen la Școala de ofițeri activi M.T.R. – Breaza. A făcut parte din a doua serie de ofițeri ce erau pregătiți în acest centru, prima serie de elevi fiind plecată în Braunsweig, în Germania. La sfârșitul anului, alături de trei colegi, a fost exmatriculat deoarece, în autobiografia sa a specificat că în 1938 a simpatizat cu Mișcarea Legionară, fapt neacceptat de către regimul lui Antonescu. Astfel, de la 1 august 1944, trebuia să-și continue stagiul militar în altă parte. Deoarece în vacanța de vară a anului 1942 a urmat cursurile Școlii de zbor fără motor MICA – Brad-Birtin și avea brevet de pilot pentru planoare, a solicitat Marelui Stat Major al Armatei ca să urmeze stagiul militar în continuare la Școala de ofițeri de rezervă de aviație din București.

La 1 aprilie 1945 a fost trimis din școală în concediu nelimitat fiindcă rușii din țară nu au admis ca să înceapă cursurile practice de zbor

pe aeroportul din Clinceni-Ilfov. Fiind în concediu, din luna iulie se angajează ca observator la stația meteorologică din Caransebeș. După o lună a fost numit în învățământ în comuna Baloșești din județul Severin, de unde a fost detașat la Școala din Iaz, activând în continuare și la stația meteorologică. În august 1946 i s-a acordat gradul de sublocotenent observator de aviație. În același an s-a căsătorit cu Minodora Ciric din Iaz.

La reforma învățământului din 1948, Școala din Iaz a rămas cu patru clase, astfel propunându-se să treacă pe postul de director la școala din Teregova sau cea din Mărul, însă nu a acceptat să-și părăsească satul, mai ales că soția era gravidă. Astfel, în noiembrie 1948 s-a angajat funcționar la Uzina din Oțelu Roșu, pe parcurs predând la școala siderurgică și școala din uzină pentru calificarea muncitorilor. În anul 1952 a revenit în învățământ, fiind încadrat ca profesor de matematică la Școala din Glimboca și director al Căminului Cultural, iar anul următor a fost transferat la Școala din Obreja cu aceleași funcții. Reușind să găsească înlocuitor pe învățătorul Ioan Nicorescu, care își terminase stagiul militar, din decembrie 1953 trece la Ciuta, iar în anul următor a revenit la Iaz.

- va urma -

ȘTIAȚI CĂ...

Numele satelor comunei Obreja sunt întâlnite și în alte zone geografice?

Astfel, menționăm:

Obreja

- sat în comuna Mihalț, jud. Alba;
- sat în comuna Stănești, jud. Gorj.

Ciuta

- sat în comuna Măgura, jud. Buzău.

Iaz

- sat în comuna Strugari, jud. Bacău;
- sat în comuna Plopiș, jud. Sălaj;
- sat în comuna Dornești, jud. Suceava;
- sat în comuna Solești, jud. Vaslui.

Var

- sat aparținând orașului Jibou, jud. Sălaj.

(Cf. I. Iordan, P. Giștescu, D.I. Oancea, Indicatorul localităților din România, Editura Academiei R.S.R., București, 1974)

Foaiia de Oțelu Roșu

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

C.p. I dr. Octavian Mândruț, autor a numeroase manuale școlare de geografie și a nenumărate lucrări de specialitate, în prezent profesor la Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, a participat în 15 iunie la simpozionul „Gugulanii – identitate istorică, geografică, etnografică și culturală”, organizat în cadrul Zilelor Astra la Liceul Bănățean Oțelu Roșu.

Domnule profesor, Valea Bistrei vă este familiară. Ați copilărit în urmă cu 60 de ani la Marga. Cum ați regăsit zona?

► Îmi amintesc cu foarte mare plăcere de drumul parcurs atunci cu bunicul meu din stația de tren (Vama Marga), peste deal, spre sat. Trebuie să subliniez, cu această ocazie, că modificările sunt neexagerate, localitatea nu s-a extins haotic prin construcții nepotrivite (păstrându-și, astfel, perimetrul inițial), peisajul este foarte frumos și generos din punct de vedere estetic, iar oamenii nu par transformați de modificările moderne atât de mult ca în alte părți. Deci și zona Marga și Valea Bistrei reprezintă o zonă cu multe elemente naturale și umane păstrate într-o formă asemănătoare unor momente anterioare (deci „inteligentă”), sub aspectul estetic și al funcționalității. Spațiul geografic a rămas puțin modificat și, oricum, schimbările vizibile

sunt minimale. Există o bună suprapunere între imaginea actuală și imaginea, aparent „idilică”, a clișeelelor inițiale.

Ce obicei din zonă îl mai rețineți din vremea copilăriei?

► Un obicei anumit nu pot să spun că l-am reținut, deoarece memoria de atunci nu conservă detalii care nu au reprezentat obiectul unui interes special. Este vorba mai mult de o „stare” decât de imagini factuale; îmi amintesc însă îmbrăcămintea oamenilor din vremea respectivă, care era semnificativă pentru legătura lor cu istoria și mediul de viață.

- va urma -

INTERVIU REALIZAT DE
OTILIA TICHELEA

IDENTITATEA GUGULANILOR

Prof. ION CUBIN

La inițiativa unui grup de profesori și oameni de cultură, format din dr. Octavian Mândruț de la Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, dr. Laurențiu-Ovidiu Roșu, șeful Serviciului Județean al Arhivelor Naționale, cu sediul la Caransebeș, prof. Tudor Deaconu, directorul Casei Corpului Didactic Caraș-Severin, prof. Rozina Ghiorghioni, director al Liceului Bănățean și președinte al Despărțământului ASTRA Oțelu Roșu și prof. Ion Cubin, cadru didactic la Liceul Bănățean, sâmbătă, 15 iunie, la această unitate de învățământ din Oțelu Roșu a avut loc simpozionul „Gugulanii – identitate istorică, geografică, etnografică și culturală”. La manifestare au mai fost prezenți dr. Adrian Ardeț, directorul Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță din Caransebeș, prof. dr. Nicolae Borcean, city-managerul orașului Caransebeș, renumitul dirijor și muzicolog dr. Dumitru Jompan, de la Marga, Constantin Brătescu, fost șef al Serviciului Județean al Arhivelor Naționale, precum și prof. Ioan Traia de la Muzeul Satului din Timișoara.

După cuvântul de salut adresat de doamna director, prof. Rozina Ghiorghioni, organizatorul simpozionului, Ion Cubin a afirmat că acest simpozion este un bun început și și-a exprimat speranța că începând de la anul va deveni tradiție. În scurta sa intervenție introductivă, Laurențiu-Ovidiu Roșu i-a mulțumit celui care a venit cu ideea, afirmând că „deși nu e gugulan, Octavian Mândruț ne-a adunat pe toți, astăzi, aici, pentru a încerca să punem cap la cap tot ce e legat de Gugulani”.

„Încă două, trei simpozioane de acest fel și cred că putem publica o carte cu materialele prezentate în cadrul lor – a spus și Dumitru Jompan –, o carte care să se cheme, cum altfel decât «Gugulanii»”. Reputatul dirijor de la Marga vede acest demers drept necesar, gândindu-l ca pe o monografie, încă nescrisă de nimeni, a Gugulanilor.

Manifestarea a continuat cu vernisarea expoziției în format electronic, intitulată „Secvențe bănățene în cărți poștale ilustrate, din Fondul personal Valeriu Leu”, filmul, care

conține cărți poștale de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, din Banatul Montan, fiind prezentat de Laurențiu-Ovidiu Roșu, șeful Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Caraș-Severin, organizatorului acesteia.

După decernarea diplomelor tuturor participanților, cei prezenți au vizitat Muzeul Etnografic „Tradiție – Credință – Veșnicie, în Valea Bistrei”, iar simpozionul a continuat pe secțiuni, respectiv Istorie/Geografie și Etnografie și Folclor/Cultură.

După vizitarea Muzeului de Geografie Literară „Tiberiu Boșcaiu” și după servirea prânzului, o parte din cei prezenți au făcut o aplicație practică, în prima etapă vizitând școala, o moară pe apă (singura funcțională de pe Valea Bistrei) și hidrocentrala de la Măru, apoi s-au deplasat la Poiana Mărului, unde, după vizitarea schitului au poposit la o pensiune. Aici, făina proaspăt măcinată la Măru au valorificat-o... rezultând o *coleşă*, numai bună cu brânză de munte și *popricaș la ceaun*, bineînțeles după servirea unui pahar de *răchie* pentru a ajuta digestia.

Dacă simpozionul a fost apreciat de participanți, vom vedea în octombrie 2014, când s-a hotărât să ne întâlnim la a doua ediție.

Octavian Mândruț... și Valea Bistrei

CARAVANA CARIEREI S-A OPRIT LA LICEUL BĂNĂȚEAN

DANIELA CHELBEA

Elevis de la Liceul Bănățean din Oțelu Roșu s-au primit sfaturi și au aflat de la specialiști în resurse umane din România și Grecia cum să-și construiască o carieră de succes, adaptată la cerințele actuale de pe piața muncii. Școala de pe Valea Bistrei a avut privilegiul să fie una dintre cele doar două școli din județ selectate pentru implementarea proiectului.

La mijlocul lunii mai, la Liceul Bănățean din Oțelu Roșu s-a oprit Caravana Carierei, un proiect național de anvergură, care se adresează cu prioritate elevilor din clasele terminale. Au fost organizate seminariile și activități de consiliere privind cariera, iar, la sfârșit, viitorii absolvenți au susținut un test. În urma punctajelor obținute, primii 25 de elevi din clasa a XII-a au fost premiați, fiecare cu câte un notebook și un abonament gratuit la Internet, în cadrul unei festivități ce a avut loc în 5 iunie în Sala Astra, în prezența directorilor școlii și a reprezentanților Caravanei.

În paralel, experții caravanei s-au întâlnit și cu elevii din clasele IX–XI sub cupola unui cort de mari dimensiuni, amplasat în curtea școlii. Liceenii au discutat cu specialiști în resurse umane despre planurile lor de viitor și au fost îndrumați ce pași să urmeze în alegerea unei profesii. „Am încercat să le furnizăm informații care să le faciliteze inserția lor pe piața muncii, să fie pregătiți pentru un interviu când se prezintă în fața angajatorului și, mai ales, documentele necesare candidaturii, iar cei care își doresc să deschidă o afacere, documentele și pașii necesari” a afirmat Alexandru Păpuc, coordonatorul echipei caravanei de la Oțelu Roșu. Caravana Carierei reprezintă un proiect derulat de către Blocul Național Sindical, în parteneriat cu Universitatea Româno-Germană din Sibiu și două companii, din România, respectiv din Grecia. Traseul parcurs a cuprins în total 42 de școli din 21 de județe.

Foaia de Cenei

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

SĂ NE CUNOAȘTEM REPREZENTANȚII LOCALI

Daniela IACOBESCU

În urmă cu mai bine de un an, locuitorii comunei Cenei ieșeau la urne să-l voteze pe cel care avea să le fie primar pentru următorii patru ani. Puțini dintre ei știau însă că acest vot nu decide doar pe cel care va duce frâiele comunei, ci și oamenii care-i vor sta alături: consilierii locali și viceprimarul. În încercarea de a veni în întâmpinarea nevoilor dumneavoastră și pentru a asigura o cât mai mare transparență, mai jos vom enumera numele consilierilor locali ai comunei Cenei, în ordine alfabetică. Domniile lor sunt cei care în următorii trei ani pot face glasul dumneavoastră, al cetățenilor, auzit în ședințele organizate la primăria din comună. De aseme-

nea, începând din august, în ordinea enumerată mai jos vom prezenta fiecare consilier local ce răspunde solicitării noastre, proiectele sale, dar și eforturile depuse pentru cetățenii comunei.

Antemie Marius (U.S.L.)
Baia Claudiu (P.N.Ț.C.D.)
Berinde Octavia (U.S.L.)
Ciurdar Ciprian (U.S.L.)
Fechete Dorel (U.S.L.)
Ilin Milovoi (U.S.R.)
Petrov Iadranca (U.S.L.)
Pantin Jiva (P.N.Ț.C.D.)
Papp Mihai (U.S.L.)
Mixich Werner (P.D.- L.)
Ozlanți Rozalia (U.S.L.)

Personalitate

DE LA BOBDA-N CAPITALĂ

KATHERINE SCHNEIDER

Prof. univ.dr. Octavia Nedelcu s-a născut la 21 septembrie 1957, în Cenei. A urmat Liceul la Jimbolia, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București (secția sârbo-croată-franceză), e doctor în Filologie sud-slavă și lingvistică balcanică. Redactor la Editura Kriterion din București, prof. univ. la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Catedra de Limbi și Literaturi Slave, secția de Filologie sârbă și croată, membră a Asociației Slaviștilor din România, prof. univ. dr. Octavia Nedelcu a publicat numeroase articole de specialitate. Este autoare de programe școlare și a tradus în limba română cărți de literatură sârbă. Are patru lucrări ample publicate și peste 10 volume de traduceri.

ÎN ATENȚIA CETĂȚENILOR

Primăria comunei Cenei se adresează cetățenilor cu rugămintea de a dezafecta fosele septice de pe domeniul public sau, unde este cazul, să recurgă la vidanjare. De asemenea, se interzice scoaterea păsărilor de casă de către proprietarii acestora pe domeniul public și privat al comunei.

ÎMPREUNĂ, PENTRU O COMUNĂ FRUMOASĂ

ALEXANDRU LUPEA

Din dorința de înfrumusețare a comunei Cenei, administrația locală face apel la cetățenii și agenții economici care trăiesc sau își desfășoară activitatea în localitate. Astfel, prin câteva acțiuni simple și atât de la îndemâna tuturor, puteți contribui la bunul mers al lucrurilor. Ceea ce trebuie să faceți este să întrețineți curățenia locuințelor sau spațiilor pe care le dețineți în proprietate sau chirie, a anexelor, a curților și împrejurimilor acestora. Curățarea fațadelor locuințelor și a altor construcții amplasate la frontul străzii, dar și menținerea curățeniei pe trotuare, pe partea carosabilă a străzii sau a drumului din dreptul locuinței sau spațiului dumneavoastră, dau un plus de frumusețe localității. Nu numai construcțiile au nevoie de grija și atenția dumneavoastră, ci și gardurile vii, iarba și pomii din dreptul imobilelor pe care le dețineți în proprietate sau chirie.

Jocul cu focul ADUCE... AMENZI

MIRUNA LOTEANU

Amenzi de la 3.000 la 6.000 de lei riscă persoanele fizice, care sunt prinse incendiind miriștile fără acordul autorităților. Persoanele juridice se aleg cu sancțiuni între 25.000 și 50.000 de lei.

Proprietarii și deținătorii de terenuri de pe raza comunei Cenei sunt avertizați în legătură cu unele măsuri preventive pe care trebuie să le respecte odată cu apropierea recoltării.

Astfel, pentru prevenirea incendiilor în punctele de recoltare a cerealelor este necesară izolarea lanurilor prin fâșii arate sau discuite cu lățimea de peste 20 m spre drumuri și păduri sau de 50 m spre căile ferate adiacente. Se impune strângerea paielor rezultate în urma recoltării, iar fumatul și focul deschis în lanuri, pe miriști, pe combine, utilaje și autovehicule de transport, la mai puțin de 100 m de punctele de recoltare și depozitare a produselor agricole combustibile – în perioada de recoltare a cerealelor – sunt strict interzise.

Proprietarilor și deținătorilor de terenuri, cu titlu sau fără titlu, le este interzis să ardă miriștile, stufărișul sau vegetația uscată fără acceptul autorității competente pentru protecția mediului și fără informarea în prealabil a primăriei și a serviciului voluntar pentru situații de urgență din localitate.

Foaia de Lugoj

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Am știut clar că voi educa și nu voi... dresa

Prof. Gabriela SÂRBU

Eforturile dumneavoastră susținute pentru formarea pe băncile primare a oamenilor de mâine nu sunt deloc ușoare. Totuși, v-aș ruga să revenim la începuturi, la prima dată când ați intrat într-o sală de clasă în calitate de învățătoare...

► Era în anul 1985.

Aveam 18 ani. Ce poate fi mai frumos decât tinerețea cu ale ei elanuri, ambiții și curaj? În acel septembrie cu adieri calde și blânde ale vântului de toamnă, mă așteptau 36 de suflete inocente, care trăiau, ca și mine, emoțiile începutului. Vă vine să credeți că și pe mine, în acea zi, m-a condus mama la școală? Eram îmbrăcată în alb (mai am și acum fotografia) și o fetiță m-a cuprins cu mânuțele ei mici, spunându-mi: „Ești ca o zână...” Atunci, am simțit pentru prima oară cât de importantă, de nobilă e meseria de dascăl, câte aș-

teptări au micuții de la noi.

Evoluția mea profesională în timp... am absolvit Facultatea de Sociologie și Psihologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara, apoi masteratul „Finanțare și Management în Școala Românească”. Am coordonat mai multe proiecte interjudețene, naționale și europene pe teme educaționale. Începând din anul 2006, sunt formator pentru educația adulților, grupul țintă fiind cadrele didactice din învățământul preuniversitar: „Consiliere și orientare”, „Managementul proiectelor de tip LLP” (Longlife Learning Programs), „Managementul clasei de elevi”, „ICOS” (Interdisciplinaritate și Competențe Cheie pentru Școlarii mici-curs adresat cadrelor didactice care vor prelua clasa pregătitoare).

Cu ce principii ați început această meserie și câte dintre ele s-au păstrat peste ani?

► Sunt o persoană flexibilă, ușor adaptabilă, deschisă la nou, ceea ce mă ajută foarte mult în cariera mea. Încă de la început am știut clar că voi educa și nu voi... dresa. Vreau să cred că le-am în-

sufolat elevilor mei stima de sine, curajul de a fi ei înșiși în orice situație și, nu în ultimul rând, dragostea pentru tot ceea ce îi înconjoară.

Cum faceți față neajunsurilor din învățământ - în condițiile în care pledați pentru un învățământ de calitate?

► Când îți place ceea ce faci și faci cu convingere acel lucru, totul îți se pare posibil. Ai de partea ta bunăvoința Universului. Cred că a te plânge de neajunsurile învățământului, și aici mă refer strict la învățământul primar, este similar cu lipsă de imaginație, de inițiativă, organizare și coordonare. De-a lungul timpului, am avut părinți ai elevilor care m-au susținut, care au știut că tot ce fac e în folosul copiilor. E adevărat că nu am Smart Board în clasă (avem în școală și o folosim) și nici manuale digitale, dar emoția trăită atunci când cei mici citesc prima lor poveste, atingând filele cărții, stând pe iarbă, la umbra unui tei înflorit e inegalabilă.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAITA

LUGOJU-I FRUNCEA

OANA LUNCAN

Cea mai frumoasă fațadă a unei clădiri renovate din România se află în Banat. Primăria Lugoj a obținut Premiul I la concursul «Fațada anului 2012», categoria «Restaurare, reabilitare, reconversie», inițiat de renumita firmă Baunit România Com SRL. Fațada clădirii Primăriei Lugoj a fost apreciată de un juriu format din arhitecți români de prestigiu, cadre didactice ale Universității de Arhitectură și Urbanism «Ion Mincu» din București. Concursul «Fațada anului 2012» a fost organizat online, prin intermediul site-ului www.fatadaanului.ro, pe patru secțiuni: clădiri de locuit (construcții noi de locuințe unifamiliale și colective), clădiri comunale (construcții noi de birouri, administrație, servicii, comerț, cultură, învățământ, sănătate, sport, agrement, spații de cult, producție), restaurare, reabilitare, conversie (clădiri construite existente), clădiri din Republica Moldova. În concurs s-au înscris 64 de proiecte, din care 59 au fost validate, reprezentând fațade ale unor clădiri construite sau renovate din România și Republica Moldova, în perioada 1 ianuarie 2010 - 31 decembrie 2012. Proiectul «Renovare fațadă Primăria municipiului Lugoj» a obținut locul întâi la categoria «Restaurare, reabilitare, reconversie», premiile doi și trei la această categorie fiind atribuite proiectelor «Reabilitare Liceul Marton și Segito Miercurea Ciuc», respectiv „Sediul firmei Z București». Juriul concursului a fost format din: conf. dr. arh. Marian Moiceanu, decanul Facultății de Arhitectură din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism «Ion Mincu» București; conf. dr. arh. Georgică Mitache, directorul Departamentului «Sinteza Proiectării de Arhitectură» - Facultatea de Arhitectură din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism «Ion Mincu» București; prof. dr. arh. Constantin Enache, de la catedra de Proiectare Urbană și Peisagistică - Facultatea de Urbanism din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism «Ion Mincu» București; ing. Laurențiu Lupușor, directorul general al Baunit România Com srl. «A fost o mare surpriză pentru noi să aflăm că buna colaborare dintre municipalitate și firma Codproiect din Cluj, materializată prin proiectul de reabilitare a fațadei clădirii Primăriei municipiului Lugoj, a fost răsplătită de juriul concursului cu Premiul I la secțiunea «Restaurare, reabilitare, conversie». Este o dovadă în plus că ceea ce am realizat este un lucru bun, apreciat de arhitecți de mare valoare din țara noastră», a declarat Francisc Boldea, primarul municipiului Lugoj.

SUCCESUL TRANSPORTULUI PUBLIC GRATUIT A DEPĂȘIT AȘTEPTĂRILE

ANA-MARIA POPA

Experimentul lugojean – unic în țară! – al transportului public gratuit cu autobuzele Primăriei este un succes, a anunțat edilul șef. Primarul a făcut publice rezultatele unei analize a primelor cinci zile de transport gratuit în municipiul Lugoj.

„În primele cinci zile din iulie, de luni până vineri, în autobuzele puse la dispoziția cetățenilor s-au urcat 2.416 călători, repartizați pe diverse trasee, cu o medie de 500 pe zi”, a declarat domnul primar Boldea. El s-a arătat optimist în legătură cu aceste cifre, precizând că traseele Liliacul – Măguri și Tiroi – Cartierul JC Drăgan au fost cele mai solicitate.

„Faptul că am avut 2.500 de călători într-o săptămână, vara, este un lucru care ne-a depășit așteptările. Vineri, 5 iulie, doar pe trei trasee am avut 416 călători care au beneficiat de transportul gratuit. Aprecieri din septembrie, când vor începe școlile, numărul călătorilor se va tripla”, arată domnul primar Boldea.

Datele privind frecvența călătorilor care beneficiază de transport public gratuit vor fi folosite pentru a se vedea care traseu mai necesită un autobuz și dacă, eventual, anumite trasee nu se justifică din punct de vedere al afluxului de călători.

Subvenționarea integrală a transportului în comun la Lugoj presupune un efort lunar de 45.000 de lei de la bugetul local.

„ALTERNATIVA DE VACANȚĂ”

BRÂNDUȘA UDRIȘTE

În perioada 1-15 iulie s-a desfășurat la Lugoj cea de-a doua ediție a școlii de vară „Alternativa de vacanță”, organizată de asociația Alternated.

Pe parcursul celor două săptămâni, cei 100 de copii participanți, cu vârste cuprinse între 6 și 10 ani, au „călătorit” în jurul pământului străbătând cele șapte continente și „vizitând” cele mai spectaculoase țări.

Programul s-a desfășurat sub forma a patru ateliere: engleză, crafting, cultură generală și entertainment, în cadrul cărora copiii și-au îmbogățit cunoștințele, și-au dezvoltat abilitățile practice și, nu în ultimul rând, au descoperit frumusețea jocului în echipă.

Ca și noutate, în cadrul acestui proiect a fost organizat un club de vacanță pentru 30 de preșcolari.

În perioada următoare proiectul „Alternativa de vacanță” continuă la Școala Gimnazială Petroasa Mare și la Școala Gimnazială Balinț.

Foaia de Caransebeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

PARC UNIC PRIN ANVERGURĂ ȘI VALOARE, LA CARANSEBEȘ

ANIA MOSCOVICI

La Caransebeș a avut loc la începutul lunii iulie, vernisajul Simpozionului Internațional de Sculptură Monumentală, ediția a XI-a. Simpozionul a reunit anul acesta unsprezece sculptori din Chile, Slovenia, Turcia, Franța, Israel, Germania, China, Bulgaria și România, care au sculptat la această ediție în andezit, o rocă foarte dură, dar cu valențe sculpturale multiple.

Evenimentul a fost deschis de primarul municipiului Caransebeș, Marcel Vela, în prezența artiștilor care au realizat sculpturile, a unui numeros public, a unor oficialități locale și județene, a sponsorilor și a lucrătorilor care au reușit să amenajeze parcul în numai câteva zile. Marcel Vela s-a declarat încântat de lucrări, dar și mândru de soluția aleasă, aceea de a pune în valoare sculpturile într-un spațiu bine ales, care va fi extins la simpoziunile următoare.

De menționat este faptul că rocile în care au sculptat artiștii au fost donate de către Ioan Sot, proprietarul unei cariere de andezit din Poiana Ilvei, județul Bistrița Năsăud. Ioan Sot, prezent la eveniment, s-a declarat fericit că a contribuit la realizarea unui obiectiv de mare valoare, convins fiind că acesta va dăinui peste veacuri.

Fără intenția de a face o ierarhizare a valorii

sculpturilor, dezvăluim, totuși, că în discuțiile artiștilor reșițeni prezenți la manifestare, printre lucrările care au fost insistent nominalizate ca fiind extreme de reușite se numără: „Nașterea Lunii” – de Zhao Lei (China), „Omagiu lui Brâncuși” – de Shlomo Katz (Israel), „Chemarea

istoriei” – de Valerian Jikia (Georgia), „Cămașă – Deal” – de Maxim Dumitraș (România), „Zmeu” – de Gricelda Jaqueline Lopez Paredez (Chile). De păreri controversate, adică de admiratori și de critici, au avut parte lucrările „Teascul vremii” – de Eugen Petri (România) și „Peisaj citadin” – de Nicolae Fleissig (Franța).

Marcel Vela, primarul municipiului Caransebeș, a precizat: „cred că toți sculp-

torii care au fost aici au dorit să lase o parte din surâsul lui Brâncuși în Caransebeș, o parte din visele lor. Ei au sculptat în andezit, noi i-am ajutat și susținut, am sculptat în timp pentru toate generațiile care vor veni după noi în acest loc binecuvântat de Dumnezeu. La anul, în interiorul acestui spațiu vom ridica și un muzeu de artă contemporană”.

Cele 11 lucrări realizate la ediția din acest an au, potrivit criticului Pavel Șușară, propria lor personalitate: „Privind la aceste sculpturi o să vedeți că avem un întreg discurs asupra Genezei. Pornind de la lucrarea artistului chinez, o sculptură organică, de coagulare a energiilor, și terminând cu văzduhul vibrant al artistului bulgar, cu celelalte arhitecturi create, avem tot ceea ce dă logică și coerență rațiunii noastre de a fi”.

Toți sculptorii prezenți în acest an la Caransebeș au fost premiați de primarul Marcel Vela și de directorul Casei de Cultură „George Suru”, Ioan Cojocariu, cu diplome și mici cadouri. Lucrările în andezit au format singurul parc de o asemenea anvergură din România și chiar din sud-vestul Europei. Potrivit sculptorului Eugen Petri, acest parc este unic nu doar prin anvergură, ci și prin valoare și mai ales printr-o viitoare conectare la sistemul mondial de parcuri și grădini de sculptură.

Din legendele Banatului Montan

SĂRBĂTOAREA haiducilor

LUIZA FENEȘAN

Masivul Semenici este încoronat de trei vârfuri: Semenici, Gozna și Nedeia. Dintre cele trei, Nedeia este cel mai îndepărtat și izolat. Tronează

peste o zonă mare, liniștită, nelocuită și împădurită, care coboară către Bozovici și valea Almajului. Cine se rătăcește în zona asta nu găsește așa ușor ieșirea. Pe vremuri, aici, se adunau în fiecare an de ziua Sfântului Gheorghe haiducii din munții Semeniciului, pe Nedeia, la o mare sărbătoare. Veneau din ascunzătorile și peșterile lor, și unii veneau din satele și orașele unde trăiseră peste iarnă printre oameni, ca servitori și negustori ambulanti, și astfel aflaseră de noi ocazii de jafuri. Ziua de Sfântul Gheorghe, începutul verii, însemna și pentru haiduci începutul vieții libere de tâlhar pe pășunile verzi și în pădurile întunecate ale Semeniciului. În ziua aia ardeau multe focuri mari de tabără pe poiana Nedeii. Țigani cântau ca posedăți. Pe covorul înflorat, moale, al pășunii, se învârteau în dans haiducii, unii îmbrăcați țărănește, alții după moda turcească cu turbane cu pene, pantaloni largi și încinși cu brâuri încărcate de arme - printre ei și harambași vestiți - cu femeile lor, fofoasele țărănuțe care aveau în ziua aia la gât și la mâini bijuterii scumpe și strălucitoare, furate de la bogați. Vinul curgea în râuri și pe la focuri se pregăteau noile jafuri. De la Nedeie, sărbătoarea haiducilor, și-a primit vârful de munte numele.

EROII NU SE UITĂ

BIANCA BĂCANU

Ziua Eroilor o sărbătorim o dată cu Înălțarea Domnului. Iisus s-a înălțat la cer după ce și-a îndeplinit misiunea și ne-a adus mântuirea, dar și pentru a ne indica drumul spre ideal și sfințenie. Eroii și-au îndeplinit misiunea vieții lor prin jertfă totală pe altarul patriei. Ei au murit pentru viața și istoria noastră. Ei ne-au demonstrat logica jertfei pentru ideal și au experimentat pasiunea dăruirii pentru altul. În luna iulie, pe data de 13, la Caransebeș s-a celebrat dubla însemnătate a acestei zile: Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor. În cadrul acestei Sărbători Naționale, românii comemorează atât eroii care au căzut în Războiul de Independență, în cele două Războaie Mondiale, în Revoluția din Decembrie 1989, cât și alți eroi ai neamului căzuți în lupta cu nedreptățile și împilarea, la care au fost supuși de unele regimuri apuse. Anul acesta, comemorarea eroilor în Caransebeș – ca de fiecare dată în anii trecuți – a fost organizată de Primăria municipiului, în colaborare cu Garnizoana și Episcopia Caransebeșului, aceasta fiind și una din Sărbătorile Bisericești Naționale. Comemorarea a început cu depuneri de coroane la Cimitirul Eroilor de pe strada Muntele Mic, unde își au mormintele numeroși eroi necunoscuți din cele două conflagrații mondiale, morminte ce au fost îngrijite în acest an de unitățile M.Ap.N. din garnizoană. După depunerea coroanelor de flori la Monumentul din fața B.C.R., închinat luptătorilor împotriva comunismului, a urmat ceremonialul militar și religios din Centrul civic, desfășurat în fața Monumentului ce-l reprezintă pe Generalul Erou Ion Dragalina, nume de cinstire pe care-l poartă și Filiala A.N.C.M.R.R. din Caransebeș. În teatrele de război, soldații români au plecat întotdeauna cu dezavantajul că luptă pentru interesele unei țări aflate permanent în sfera de influență a Marilor puteri, însă extraordinara forță vizionară a celor care ne-au condus destinele a transformat mereu România într-un partener redutabil și într-un dușman de temut. Luptând fără echipamente corespunzătoare, românii au învins întotdeauna numai datorită calităților lor spirituale, animați de sentimente care, azi, cad în derizoriu.

Teritoriul național, glia strămoșească, pământul patriei, sau orice altă sintagmă folosim pentru delimitarea perimetrului în care trăim și muncim, reprezintă garanția unei vieți libere și demne. În toate aceste locuri zac pentru eternitate trupurile celor care adună laolaltă toate părțile pământului nostru etnic, de la Nistru până la Tisa. Ei ordonează în chip solemn istoria noastră națională, ei dau coerență și sens existenței noastre ca neam, care nu se încheie aici.

Foaia de Bata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Noi, bătanii, trăim într-un loc rânduie de Dumnezeu

Ion MICURESCU - primarul comunei Bata

Care credeți că au fost premiile care au dus la nominalizarea dumneavoastră pentru înalta distincție primită în 16 mai, anul curent, la Teatrul Municipal din Lugoj?

► Atunci când mi s-a făcut cunoscută intenția Uniunii de a mă nominaliza, m-am întrebat și eu dacă meritele mele ar întruni voturile pentru validare, pentru că eu, poate, nu le vedeam atât de valoroase, așa cum s-ar vedea din afară. Cred cu tărie că mi-am dăruit întreaga ființă ca să pun o cărămidă acolo unde alții spuneau că nu se

poate, că Bata este un sat uitat de lume, retras, îmbătrânit, fără potențial. Iar azi, Bata să fie recunoscută în țară și peste hotare, prin investiții economice, sociale, acte culturale, prin schimbarea la față a satului în sine.

Dacă ar fi să privim în urmă, puteți să ne prezentați toate acțiunile dumneavoastră care au dus la ieșirea comunei Bata din anonimat?

► Spun cu mare fală că sunt născut și crescut în Bata, că nu m-am gândit vreodată să plec din satul meu, cu toate că s-au ivit oportunități. Și drept mărturie îmi sunt faptele mele chiar înainte de a fi primar. Desigur, atunci când ai frâiele în mâini, există mai multe premise de a te implica și a construi. Mi-am alcătuit o strategie bine conturată, valorificând potențialul acestei comune (fondul fo-

restier, zăcămintele de bazalt, terenurile agricole fertile de pe malul Mureșului). Am pornit de la segmentul economic și atragerea investitorilor pentru a colecta venituri la bugetul primăriei (Ocolul Silvic Privat Mocioni-Stârcea, Cariera Diabaz, culturile de plop energetic și, mai nou, salcie energetică). Apoi am investit în infrastructură (drumuri comunale, pietonale, poduri și canale-văi). Am reabilitat clădirile școlilor, ale bisericilor și căminele culturale din satele comunei, iluminatul public, am modernizat biblioteca satească cu biblionet, am înființat centrul de informare și promovare turistică, teren de sport multifuncțional cu gazon sintetic, achiziționare de utilaje pentru activitățile gospodărești din comună.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAIȚA

MULȚUMIRI ADUSE NEAMULUI MOCIONESC

DELIA MICURESCU

Cărturarul Teodor Botiș, profesor al Preparandiei Arădene și al familiei Mocioni de Căpâlnaș, a plecat dincolo prea devreme, înainte de a fi putut răstălmăci vremurile ce vor să vină... Întrezărind însă că neamul mocioneștilor va mai fi multă vreme pomenit în istorie... Antoniu Mocioni de Bulci, răpus de un "morb greu", neavînd urmași, înfiază un nepot, pe Ionel Stârcea, descendent din altă nobilă familie aromână, așezată în părțile Moldovei. Și astfel, Ionel Stârcea Mocioni mai slujește câțiva ani buni moșiile mocionești, până când iarăși soarta cruntă a istoriei intră în declin, neamul mocionesc fiind alungat din țară.

Vreme de cinci decenii, românii din Banat nu au avut acces la cunoașterea istoriei adevărate. N-au știut nimic despre ceea ce a fost odată... De Mocioni... de Stârcea... Cine putea să le pomenească numele?... Boieri, moșieri, grofi, capitaliști, răufăcători pentru popor... Sărmanul român înghițea, înghițea... Și când n-a mai răbdat umilinta s-a răfuit cu minciñoșii, cu trădătorii, cu ticăloșii... Aducând câtă lumină în vatră... Și atunci, ca o minune, cerurile s-au deschis. Nu știm nici acum cu ce fel de daruri. Știm însă că a meritat jertfa neamului... Chiar și numai pentru a mai cunoaște urmașii celor alungați de pe moșiile lor... Pribeșind printre străini... Și care acum se întorc acasă... Ce bine e să calci pământul românesc, al străbunilor!... Când tu a trebuit să te naști la Londra... Când de la tatăl tău și de la unchiul Ionel, surghiunit în Elveția, ai învățat cântece naționale pe care le cântau românii la Războiul de Eliberare ori la Marea Unire... Când fiul Alexandru și fiica Victoria au poposit întâia oară în România, pe urmele bunilor și străbunilor... Și s-au minunat de ospitalitatea noastră. Și de respectul pentru vița voastră nobilă... Când pământul Banatului și al Moldovei i-a fascinat... Și îndrăgostindu-se atât de tare de locurile acestea, aproape că nu le mai venea să plece... Când te-ai aplecat spre noi, nu numai pentru a-ți recăștiga domeniile moștenite de la Mocioni-Stârcea... Însă, mai cu seamă, întrebând mereu de traiul sătenilor, de nevoile lor, de planurile lor... Și atunci ne-ai mărturisit că nu ai venit la noi pentru căpătuială... Ci din toată ființa ta, vrei să le întinzi tuturor o mână caldă și protectoare... Cum făceau și-ai tăi în alte vremuri.

Când ai început să cinstești biserica și școala, și poporul cu omenia ta, noi, bătanii, nu mai putem crede născocirile celor de altădată, că ești un aristocrat neînduplecat... Ci, mai cu seamă, se cuvine să te cinstim ca pe un veritabil "domn de pământ" al nostru...

Michael Stârcea, bine ai venit acasă!

În iunie-cireșar, când școlile își fac socotelile, înlocuind drumul învățăturii cu cel al unei binemeritate odihne... Copiii bătani, cei mai destoinici, pomenesc în gândurile lor distinsul neam Mocionesc. Cu un cuvânt de mulțumire pentru cel care face ca sărbătoarea recunoștinței să se întâmple și la Bata.

Bursele Mocioni Stârcea pentru premianții claselor a IV-a și a VIII-a sunt rostite de Excelența Sa, Michael Stârcea-Mocioni, de vreo șapte ani de-a rândul, pomenind și poleind aura neamului Mocioni în veșnicie.

SĂRBĂTOAREA SUFLETULUI LA BATA

PAULA MOLDOVAN

2i frumoasă de vară. Ce drum să alegem spre Bata, comuna atât de frumos gospodărită de domnul primar Ion Micurescu? Am purcede prin Lipova, apoi prin Ususăul atât de drag președintelui nostru, domnul Vasile Todi, pentru faptul că acolo trăiește un bun prieten al său, inginerul Ioan Benceu, cel despre care domnul Todi ne spune adeseori: «Benceu are sufletul muiat în legendele aceluia pământ».

Drumul spre Lipova și prin Lipova, fiind același din vremea turcilor, ne lăsăm păgubași. Chiar așa: cum a ajuns Lipova să arate ca o chivuță fugită din șatră?

Alegem drumul prin Făget, nefiind cu noi președintele... mergem pe unde vrem. Treceam prin pădurea Mocioneștilor și brusc, la marginea ei, se deschide frumusețea unui loc de popas. Coborâm spre Birchiș. Birchiș, primarul acestei așezări, domnul Ioan Guțu, a înmănat în luna mai a acestui an, domnului Ion Micurescu, Diploma de Excelență cu Plachetă, în numele Senatului Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric. Gala decernării înaltei distincții a fost găzduită de Teatrul Municipal din Lugoj.

Încet, visând pe drumul pe care altădată treceau în calești princiare Mocioneștii, intrăm în Bata. Abia descins dintr-o caleașcă, în portul vechimii noastre, ne întâmpină - spre cinstea noastră - însuși edilul localității: Badea Ion, cum îl alintă consătenii și prietenii; ba chiar și... doamna sa. Om frumos Badea Ion și plin de curtoazie...

În «oborul» Căminului Cultural, lume multă, dar nu hărmălaie, nici măcar învălmășeală. Oameni cu educație imperială, bătanii! Doar tinerii se înghiontesc. De, tinerețea...

Goști, omenie, joc, cântec, lume veselă. Ruga la Bata, o bucurie a satului reședință de comună, a gazdelor și a goștilor. Ruga la Bata, o zi numai a sufletului. Vom publica și în numerele viitoare impresii de la această aleasă sărbătoare, ilustrând cu poze sinceritatea însemnărilor noastre.

Foaiia de Prigor

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

LOCURI ALE SFINȚENIEI ÎN COMUNA NOASTRĂ

Edith NEMOIANU

istoria acestui loc vorbește că în secolul al XVII-lea, un credincios din zona Almăjului a intrat în cinul monahal al Mănăstirii Putna (Moldova), ctitoria Sf. Voievod Ștefan cel Mare. După un timp petrecut în acest lăcaș a plecat în Grecia, pe Sf. Munte Athos, unde s-a nevoit timp de 18 ani, luând schima mare. Spre sfârșitul vieții, acest cuvios părinte, pe nume Pahomie, a primit poruncă de la Maica Domnului, care i s-a arătat printr-o vedenie, de a veni în sprijinul Bisericii și a credincioșilor aflați pe meleagurile sale natale (Biserica Ortodoxă era prigonită de stăpânirea străină). În arhiva Mănăstirii Frăsinei, județul Vâlcea, într-un Liturghier cu slove chirilice, este menționat

faptul că părintele Pahomie, însoțit de șapte ucenici, a slujit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie și a viețuit în peșterile din hotarul satului Putna, locul fiind marcat și astăzi printr-un paraclis. Prin puterea rugăciunii și ajutor de la Dumnezeu, cuviosul părinte Pahomie a săvârșit minuni. Printre acestea se amintește una în care a vindecat două surori mute ale unui boier din zonă. Drept mulțumire, acesta i-a construit o casă unde se întâlnea cu credincioșii pentru a-i spovedi și a le acorda asistență duhovnicească. Construcția acestei case a constituit nucleul care a dat naștere mai târziu bisericii și satului Putna. Așa a venit inițiativa de a ridica un așezământ monahal la

marginea satului Putna, de pe Valea Almăjului.

VOLUNTARI ALMĂJENI ÎN RĂZBOIUL DIN 1919 CONTRA COMUNISMULUI UNGURESC

Prof. Pavel PANDURU

În luna iulie 2009, s-au împlinit 90 de ani de la strălucitele victorii ale armatei române împotriva agresiunii bolșevismului unguresc asupra României - din anul 1919. Încă o dată românii se văd nevoiți a-și lua destinul în propriile mâini pentru a impune în fața lumii, dar mai ales a Ungariei, voința de unire liber exprimată în Marile Adunări de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia. Ignorarea hotărârii națiunii române de a-și vedea împlinit visul de veacuri - România Mare - lovea în demnitatea națională a poporului român, în credibilitatea pe plan internațional a acțiunilor sale. Ei trebuiau să apere ideea de națiune, care acum era strâns legată de cea de democrație, bazate pe noțiunile de libertate și proprietate - ce reies din

documentele Marii Adunări de la Alba Iulia. Pentru aceasta se impunea o aprigă luptă diplomatică, dar și o riguroasă intervenție militară.

În vederea conducerii optime a tuturor operațiilor armatei române în Transilvania, Marele Cartier General a hotărât, la 10 decembrie, constituirea comandamentului Trupelor din Transilvania, cu sediul la Sibiu. Comandant a fost numit generalul Traian Moșoiu, iar Șef de Stat Major, generalul Ștefan Panaitescu. S-a ordonat mobilizarea contingențelor 1896-1900, constituindu-se Diviziile 16, 18, 20 și 21 Infanterie ardeleni și bănățeni, la care și-au adus o contribuție importantă voluntarii almăjeni. Planurile de operații sunt întocmite de locotenent - colonel Ion Antonescu, șeful operațiilor în Marele Cartier General Român, prezent pe teren pentru a îndeplini întocmai și a asigura victoria armatei române.

În rândul numeroșilor voluntari se înscriu, cu rezultate deosebite, preoții și ofițerii născuți în „Țara Almăjului” din județul Caraș-Severin. Primind o educație aleasă, bazată pe dragostea de muncă, de neam și țară, au participat activ la realizarea dezideratului major al românilor - desăvârșirea unității naționale și la pregătirea de luptă a unităților armatei române.

Colonel Grigore Boldea din Borlovenii Vechi

La 1 februarie 1919 își oferă serviciile Consiliului Dirigent de la Sibiu

și este repartizat de către generalul de divizie B. Boeriu la Regimentul 91 Infanterie de la Alba Iulia în curs de formare. Calitățile sale de om și pregătirea militară contribuie la grabnica organizare și buna pregătire a regimentului în vederea apărării teritoriilor de la nord de Mureș. După formarea Regimentului pleacă cu acesta pe frontul din Munții Apuseni și se distinge în bătăliile împotriva ungarilor din luna aprilie. În luna iulie, participă în linia I cu Divizia 18 Infanterie, stopând atacurile inamicului și apoi organizând contra ofensiva armatei române, în bătăliile de la Zsolnok, Zagykoru, Alpar, Cegle, făcând minuni de vitejie, resping inamicul peste Tisa. Pentru faptele de arme este decorat cu „Steaua României” în grad de ofițer, Medalia „Victoria”, „Coroana României” în grad de comandor.

Maior Romulus Boldea din Borlovenii Vechi

La sfârșitul războiului mondial, eliberat de jurământul dat împăratului, maiorul Romulus Boldea, constatând că soarta Unirii de la 1 decembrie 1918 depinde de armată - nu ezită să-și pună serviciile la dispoziția Consiliului Dirigent de la Sibiu. Este repartizat la Regimentul 36 Artilerie, în calitate de comandant de Divizion. Contribuie la rapida pregătire a artileriei în vederea participării la eliberarea teritoriilor românești din Transilvania. Ia parte la luptele din Apuseni și de la Tisa. Pentru faptele de vitejie este decorat de două ori.

Căpitan Constantin Ruja din Prigor

Face parte din Garda Națională din Arad unde era și prietenul său din Prigor, Teodor Marconescu. La 1 decembrie este la Alba Iulia la Marea Adunare Națională, însoțind pe Ștefan Cicio-Pop. Este repartizat de către Consiliul Dirigent la departamentul armată, ocupându-se de aprovizionare. În aprilie 1919, ca adjutant al generalului Dănilă Papp de la Divizia 18 Infanterie, participă la luptele de alungare a dușmanului din teritoriile românești în urma unor acțiuni temerare. De asemenea, în iulie 1919, este participant la grelele lupte ale Diviziei 18 Infanterie date cu agresorul până la nimicirea lui (în luptele de la Tisa). În războiul mondial a avut ca aghiotant pe vestitul taragotist român Luță Ioviță.

Puterea de sacrificiu a voluntarilor almăjeni de pe câmpurile de luptă a adus o importantă contribuție la marile victorii românești din vara anului 1919. Ei au fost și trebuie să fie pilde și model pentru tinerii de astăzi și din totdeauna ai României.

Din albumul cu poze rare

ÎNSEMNĂRI ÎN ȚARA BANATULUI

Mă reântorc la câmpie, după o ședere odihnitoare în poala munților Zărand, repaus alintat de susurul pârâului de dinaintea casei, râșor coborând cu vesel clipocit de pe „Luntrășească”, pentru a deveni... fluviu. De ce oare oamenii nu pot învăța lecția simplă, cardinală, a apei, conform căreia, pentru a deveni mare, trebuie să cobori?

Mierla de pârâu cu ciripitul ei melodios, acolo unde liniștea se măsoară cu veșnicia, îmi reamintește zilnic același adevăr fundamental: „Nu este măreție acolo unde nu este simplitate”

Iubesc și câmpia; cărările ei îmi par mereu drumuri ce duc spre Împărăție. Și chiar duc, dacă nu întâlnesc la răsărit... compromisul.

Iubesc câmpia, cu lanuri generoase de grâu de o parte a drumului, cu altele de orz falnic, de ceea parte, îngăduind pe marginile lor, maci roșii, albăstrele, scaieți viguroși, mușețel și atâtea altele, crescând în bună pace cu potârnichea, cu popândăul și hârciogul, cu iepurele cel iute temător, ori cu fazanul maiestos, cotcodăcând alături de găina sa peste împărății de boabe.

Iubesc câmpia căci și pe cuprinsul ei ochiul nu se mai satură privind și urechea nu obosește ascultând.

Trec pe drumurile ei bătute de carele oamenilor – iar s-a întors românul la car – în fiecare dimineață. Nu știu de când am dobândit această bucurie a plimbării în răsărit de zi, dar o fac mereu animat de bucolismul euforic încercat de Stancu în Poemele simple:

Sânt limpede și liber, cum e vântul.
Pe unde vreau îmi pot croi cărare.
M-a înfrățit viața cu pământul,
Cu cerul nalt, belșugul cald de soare.

Și lăinicesc prin ierburi verzi, din zori,
Cu șerpi, cu prepelițe, cu șopârle,
Leg mieilor lângă cornițe, flori,
Și turma albă mi-o adăp în gârle.

Lanurile pe lângă marginile cărora mă însoțesc cu umbra sunt ale oamenilor înavuți după '89. Până azi nu am întâlnit nici unul „rătăcind” prin avuția sa. Cu adevărat: prima generație duce chinul străngerii, când va crește, a doua generație o va risipi, iar ce va rămâne celei de-a treia, vor venii alții și o vor întovărăși cu de-a sila. Istoria în țările mici e repetabilă. Ca o povară...

Îmi amintesc scriind despre această cruzime a istoriei – istoria dacă nu e feroce e cel puțin malițioasă - de o întâmplare trăită de tatăl actorului Mihai Berechet, medic militar, căruia i s-a făcut o prorocie politică pe care el a nesocotit-o la acea vreme, dar de care ulterior și-a amintit până la moarte. Colonelul Berechet, după spusele fiului său, își dă demisia din armată, vinde casele, mai ia ceva din zestre, mai împrumută ceva de pe la simpaticii și zurbagii de cumnați și de la socru-său, bineînțeles cu dobândă, și în anul 1921 cumpără la Brăila, pe strada Regală, de la profesorul Minovici, farmacia Curții Regale, construită la 1858 de arhitectul italian Zambetti (farmacia cu hrisov domnesc), construită pentru megalomania farmacistului grec Rasty Petzalis, personalitate de frunte a portului brăilean, cosmopolita fostă raia turcească. În clipa în care s-au făcut actele de vânzare-cumpărare profesorul Minovici, om cu luciditate politică și socială i-a spus proaspătului cumpărător: „Domnule Berechet, farmacia asta nu va fi pentru totdeauna a dumitale, societatea se va schimba și ți-o va lua Statul”. După 27 de ani, predicția făcută de profesorul Minovici se împlinea întocmai!

*

Până când românul nu se va debarasa de afurisita interogație a sinucigașului: „La ce bun?”, nimic bun nu i se poate întâmpla.

Mult adevăr în constatarea lui Makar Devușkin: „La anii mei și cu un singur smoc de păr în cap, nu trebuia să mă gândesc la amoruri și echivocuri.”

Da, dar când inima-ți frământă doruri vii și patimi multe?

Oameni sărmani, unica creație dostoevskiană peste eroii căreia se trece aceeași adiere.

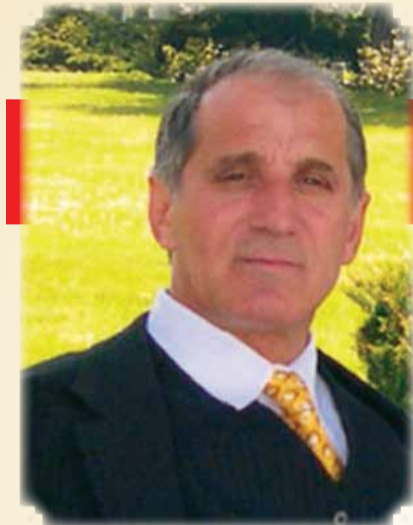
*

Singurele căsnicii care mă înduioșează, sunt acelea unde iubirea, după o îndelungă coabitare, sporește încet, încet, prin... milă.

*

Reymont, Tolstoi, Dostoevski, Cervantes, Kazantzakis, Cinghiz Aitmatov, Istrati, - înșiruirea este evident, aleatorie - sunt creatorii care m-au convins că măiestria unui scriitor începe acolo unde el, autorul, nu se mai simte la lectură. Și ciudat, la oricare din ei, în alt chip, desigur, unele personaje se poartă de parcă n-ar muri niciodată, iar celelalte, trăiesc de parcă ar muri în fiecare clipă.

*

VASILE TODI

Panaît Istrati, cel care întrebat odată dacă a văzut Parthenonul a răspuns candid:

- Nu știu. Nu le-am văzut. Pe mine pietrele nu m-au interesat niciodată. Mie mi-au plăcut oamenii.

Acest adevăr nu a reușit să-l înțeleagă nevasta lui dintâi, alsaciana, care la o oră târzie din noapte privea prin geamul aburit al unei cărciumi din Brăila, plângând și străduindu-se să priceapă ce anume putea să-l rețină pe Panaît în lumea închisă a cărciumii, în mirosul de nădușeală și rachiu, în fumul păcios al spe-lucii.

*

Pusta Banatului. Vara în pusta Banatului. Nesfârșit verdele său.

Câmpia cu drumurile sale arcuindu-se domol printre holde, cu poteci bătătorite ce duc la binecuvântate ochiuri reci de apă în vipia zilei, cu cărările ce mereu deschid spre lanuri de porumb, locuri tainice pentru perechile de îndrăgostiți.

Câmpia, cu bătrânii odihnind la ceasurile amiezii pe mătasea otavei.

Câmpia Țării Banatului a fost demult, până la 1919, un univers de frumusețe pământească...

Aici, în câmpie, pluteam cândva în spațiul strâmt al unei bărci de împrumut, pe apa albatră a bălții străjuită de stuf înalt. Aveam 17 ani și ea asemenea. Un blond și melancolic căpșor german, cu ochii verzi ca mătasea lipită de vâsle. Era la vremea chindiei și cerul se înnoia odihnitor, când stropii repezi și reci ai ploii de iulie ne-au adus cu sila la mal. Ascunși în zăvoiuil tânăr, înainte ca ploaia biciuită de vânt să ne cotopească, ne-am îndepărtat amândoi, încet, încet, de copilărie.

Am revăzut în aceste zile de odihnă acel loc. Balta a secat, iar zăvoiuil e petec de pădure

bătrână.

Dar e tot frumos, pentru că în jurul aceluși loc, chiar dacă nu mai străjuiește stuful înalt, se întinde câmpia cea veșnic veselă și roditoare.

*

Mă sună o colegă să-mi spună că Gigi Becali, trist, s-a prezentat la poarta pușcării. Acolo unde se găsește Cătălin Voicu și unde se pregătește să intre Relu Fenechiu.

Zâmbesc a râde atunci când aflu că acești inși chiar au luat în serios gluma aceasta. Pentru ei, pușcăria e o glumă, ori, niciodată, nu trebuie ca o glumă să fie luată în serios, spune Plaut. În fond, ei toată viața au trăit în pușcărie, doar că nu i-au văzut zidurile.

Să nu-l fi citit acești inși pe Plaut? Bine, bine, dar nici măcar Adrian Năstase? Glumesc, desigur. Nu și când e vorba însă de Adrian Năstase. Vreau să cred că acest om, cunoștea neîndoelnic, înainte de a păți rușinea, fragila doleanță a unui și mai fragil dramaturg de geniu: „Aș cere vieții doar puțină liniște, o femeie, cărți și o casă curată”.

Ce e viața; femeia dorită de Mihail Sebastian primea de la Sică Alexandrescu 80000 lei pe lună – „sumă pentru care se culcă cu el”. Numele ei? Leni Caler. Despre morți, numai... adevărul.

Acestei femei, Sebastian îi privea cu atenție fiecare gest, fiecare trăsătură. „E urâtă. Fruntea îngustă, nasul ovreiesc, gura mare, pe buza inferioară un neg, buza superioară proeminentă. E slabă, sânii sunt mici și obosiți, brațele îi sunt prea subțiri, pielea e fără strălucire. Cunoșc și vorbirea ei repezită, și intonațiile ei ingenuie, și râsul ei brusc (care o luminează, e adevărat, deodată), cunosc totul și nu îmi place nimic.

Totuși pe femeia asta mică, pe femeia asta cel mult „amuzantă”, sau în totul neglijabilă – o iubesc.”

*

Au treierat oamenii grâul. Pe țarini a rămas doar mirosul pâinii.

*

Lăutari în amurg pe terasa casei mele. Țigani de la marginea satului. Veseli și politicoși. Țigani cu strămoși crescuți în imperiu, acolo unde educația se supraveghea cu biciul. Cântă țigani, și stelele nopții tresaltă de bucurie: „Iubește, neică, iubește / Cât lumea te mai privește, / Că dacă s-o zbârci fața / Cu amar ți-oi trece viața”. Folclor fără e-uri.

Au venit lăutarii să le scriu versurile unui cântec trist. E cântecul unui bănățean de munte, plecat să vadă capitala cea nouă a Țării Banatului. A ceea ce a mai rămas din Țara Banatului, după 1919.

„Am coborât din munte / Să vin și pe la voi, / În târgul cel de frunte, / Sălbatic de război. / Să văd orașu-n care / Să ai tot ce dorești / Multe dureri mai are / Al vostru București. / Mi-am chinuit gândirea / În nopți fără de vis, / Unde e fericirea / Din acel mic Paris ? / Un plâns cu disperare / Ca la voi nu găsești, / Că toate-s de vânzare / La voi la București. / Femeile pe stradă / De viață își bat joc, / Credința lor e falsă / Speranța n-au deloc. / Aflai în fine cheia, / Cu care prețuiești / Și cinstea și femeia / La voi la București. / Acei cu milioane / Trăiesc cu mult dichis, / Banchete prin saloane / Sau pleacă la Paris. / Iar cei făr' de picioare, / Ce-au fost la Mărășești, / Lungiți pe trotuare, / Cerșesc prin București. / Și-acum mă-ntorc la munte, / Acolo-mi este drag. / În murmur de izvoare / Și cu miros de brad. / Și-acolo cânt iar doina / Frumoasă ca-n povești, / Să uit c-am fost vreodată / La voi la București.”